

XISCO BONILLA

SAMOS

PUT DO SLOBODE

Bonilla Xisco

SAMOS

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=57160446

Samos:

ISBN 9788835406594

Аннотация

Povijesni roman koji govori o iskustvima članova obitelji grčkih ribara tijekom Prvog punskog rata Almicēs Teópulos, mladi ribar, živi sa svojom obitelji na otoku Samosu, u grčkom arhipelagu Dodekanez. Slučajno spašavanje dvojice brodolomaca prouzročit će obiteljsku tragediju. Godina je 264 pr.Kr.. Nakon Aleksandra Velikog, Kartaga i Rim postali su nove velesile tog vremena, a njihovi će suprotstavljeni interesi dovesti do prvog Puskog rata. U ovoj uzbudljivoj drami, likovi će biti uvučeni u ratni sukob koji ih okružuje, boreći se protiv gospodara, kriza, bolesti i zaskočicama sudbine. Ova priča opisuje svakodnevni život na Mediteranu u predrimsko doba, od grčkih otoka do Tira, Aleksandrije i Kartage. Roman koji uklapa evoluciju glavnih likova priče u povijesna događanja, plod je temeljitog istraživanja koje se predstavlja čitatelju kroz jedno gotovo nepoznato, ali fascinantno razdoblje: Mediterana koji je pripadao Feničanima i Kartažanima, Rimljanima i piratima, robovima i oslobođencima te pojedincu koji, u ono vrijeme nije vrijedio ništa kao ljudsko biće, ali je unatoč tome, mogao postati velik.

Содержание

I	6
II	28
III	45
IV	67
V	92
Конец ознакомительного фрагмента.	106

Xisco Bonilla Samos

SAMOS

PUT DO SLOBODE

Xisco Bonilla

Preveo: Tanja Vernić

Samos

© Xisco Bonilla Garriga 2017-2020

contacto@xiscobonilla.com

www.xiscobonilla.com

<https://twitter.com/xiscobonilla>

www.facebook.com/Xisco-Bonilla-Escritor

www.instagram.com/xiscobonilla_escritor

Trenutno izdanje: Tektime

Dizajn korica: © Xisco Bonilla Garriga

Neće biti dopušteno potpuno ili djelomično reproduciranje ove knjige ili njeno uklapanje u računalni sustav ili prijenos u bilo kojem obliku ili mediju, bez prethodnog pismenog odobrenja autora. Povreda gore spomenutih prava može biti kazneno djelo protiv intelektualnog vlasništva (čl. 270 i slijedeći Španjolski kazneni zakonik).

Posvećena mojoj supruzi Marini i mojim kćerima, Ani i Marti. Za vašu pomoć, strpljenje i ljubav.

I

–Probudi se! – čuo je Magon kroz anarhiju povika i buke koji su ga trgali iz dubokog sna. – Probudi se već jednom! – prepoznao je zabrinuti glas svog kolege i uspio otvoriti kapke.

–Što se događa? Čemu tolika buka? – pitao je trljajući oči.

– Rimljani! Otkrili su naš položaj i uskoro će nas doći.

Zbunjeni Magon pospano je pogledao svog sugovornika, kao da nije shvatio značenje posljednje rečenice te je, potom, skočio i pridružio se gužvi koja ga je okruživala. Trup broda bio je pun ljudi. Pokušao je uključiti se u gužvu, ali ga je snažni udar bacio na pod.

Nije bio siguran koliko je vremena prošlo od događaja, možda samo trenutak, ali nije se micao s poda, potpuno prekriven mješavinom slane vode, urina i fekalija poteklih iz brodskog dna. Pipao je bolnu glavu i ponovno otvorio oči. Sve je bilo mračno i glasni žamor vode dao mu je do znanja da u trupu broda postoji značajno puknuće. Bezuspješno je tražio svjetiljke i shvatio da su s udarom pale na dno i vjerojatno se ugasile. Izoštrivši pogled u potrazi za ulazom na palubu, čuo je isti glas koji ga je probudio.

–Jesi li tu, Magon?

–Tu sam, Ascipo! Ispružio je ruku u smjeru mjesta s kojeg je dolazio glas dok nije dohvatio ruku svog kolege. – Udarili su nas; moramo se popeti na palubu.

–Mislim da sam slomio nogu. – odogovorio je Ascipo-. Brod

je uništen. Idi bez mene.

–Nipošto! – odgovorio je Magon, bolno se ustajući. Opipavajući oko sebe pronašao je svog prijatelja i pomogao mu ustati. – Jesmo li se nasukali? Jesmo li blizu obale? – raspitivao se Magon dok je nosio svog prijatelja prema palubi.

–Ne, još uvijek smo na otvorenom moru. – Ascipo je napravio kratku pauzu jer je bol u nozi bila nepodnošljiva. – Kad sam se spuštao, rimski brod je išao direktno prema nama. Upravo su nas udarili pramcem i sreća je što nas nisu potopili.

Konačno su stigli do male stepenice koja je vodila na palubu. Magon je zavirio kako bi potražio pomoć, međutim naišao je na kaotični roj mornara i vojnika koji su se, na sve moguće načine, branili od napadača. Pored njega je prošao Utibaal Liksuški i ponudio mu pomoć. Zajedno su podigli Ascipu koji je, iscrpljen, sjeo kako bi pregledao nogu.

–Imao si sreće- pokušao ga je oraspoložiti Magon. Mislim da ništa nije slomljeno; samo mi se čini da ti je komad drveta ozlijedio mišić.

–Idemo! – prekinuo ih je Utibaal. Crveno i znojno lice trgovca izgledalo je kao da će za koji trenutak eksplodirati. – Rimljani se vraćaju! – uzviknuo je pokazujući rukom prema lijevoj strani broda.

Magon se dignuo i uperio pogled u smjeru u kojem je pokazivao Utibaal. Još uvijek je bila noć, ali je mjesec obasjavao nebo dovoljno da se mogla vidjeti silueta rimske trireme, koja se prijeteće približavala po tamnom moru. Magonovi mišići su se

stegnuli i osjetio je grč u želucu vidjevši jedro onih koji su ubili njegovu ženu i djecu u Sirakuzi. Njihovi progonitelji nisu ih htjeli potopiti; htjeli su se ukrcati na brod.

–Idemo, Ascipo. – pomogao je svom prijatelju ustati-. Ustani! Moramo skočiti.

Tri muškarca krenula su prema desnoj strani broda i Magon je još jednom pogledao iza sebe kako bi potvrdio svoje mračne sumnje. Rimski trirema namještala se kako bi se Rimljani mogli ukrcati na uništeni brod i porobiti članove posade. Zgrabio je Ascipovu ruku i, pogledavši prema tamnim vodama, pomolio se svom bogu, Ešumanu, da ih čuva u svom kraljevstvu.

Trokutno jedro, zavezano na lijevoj strani, vijorilo se polako između mrmura nastalih udarcima ćudljivih valova u drveni trup, koji su potom, u obliku pjene, padali natrag u plavi pokrov koji ih je okruživao.

–Pazi! Ako te ubode škarpina, nećeš uživati u proslavi svojih deset godina – prigovorio je Hermes svom sinu. Crvena riba energično je preskakala palubu s raširenim škrgama i nakostriješenim bodljama punim otrova. Almik jer maknuo svoje boso stopalo točno na vrijeme.

– Žao mi je, oče – odgovorio je dječak dok su preplanule mornarove ruke, opremljene naoštrenim drvenim štapom tražile svoj plijen i nabijale opasnu ribu stavljajući je u istrošenu košaru napravljenu od konoplje.

– Kada pokupiš mreže, trabaš ostati na oprezu; ovo nije prvi put i jednog dana se može nešto loše dogoditi – podučavao ga je

otac nježno-. Jedan ubod može biti smrtonosan. Sjeti se starog Aristofana, koji se, prošle godine, nije živ vratio s ribarenja. Sve ovisi o količini otrova koju primiš.

–U pravu si, oče – pokušao se opravdati Almik-; ali ti znaš da je moja najveća želja postati vojnik kako bih mogao putovati i upoznati nove krajeve.

–Volim svježi jutarnji povjetarac – promijenio je temu Hermes kao da nije ni čuo nerazumne riječi svog malog sina-. Ne znaš koliko smo sretni što živimo pored mora – govorio je blago tamnopusiti ribar u svojim tridesetima dok ih je polako usmjeravao prema obali. Jednom rukom je čvrsto zgrabio kormilo dok je drugom potezao užad kako bi namjestio jedro u smjeru vjetra. –Osjećaj kapljica mora na licu kad režemo valove vrijedan je sveg truda kojeg ulažemo. Nijedna avantura neće te učiniti sretnijim, sine; osim toga, posao vojnika je jako nezahvalan, nema sreće ni zasluge u oduzimanju života drugom ljudskom biću.

–Može biti, ali želio bih upoznati druga mjesta i ne vidim drugi način na koji bih to postigao, iako također volim ribariti – dodao je Almik potišteno-. Volim i ploviti, pogotovo kad nas vjetar jako gura i naginje barku tako da možemo rukom dotaknuti vodu bez napora.

–Imaš pravo, Almiče; ali nemoj ništa reći majci; znaš da joj se ne sviđa kad se igramo s onim što nam stavlja hranu na stol. – Otac se zadovoljno smiješio dok je promatrao sina kako sprema ostatak ribe u pletene košare na dnu, puno puta pokrpanom

različitim vrstama drveta, koje su stvorile nepravilni mozaik po cijeloj barci. Dobro ga je podučio i bio je siguran da bi, kad bi žena dopustila, već mogao ići sam ribariti.

–Hajde, preuzmi kormilo na trenutak. Ne puni se svaki dan deset godina i treba to proslaviti. Vidjet ćeš kakvu ti večeru majka priprema.

Almik je zavjerenički pogledao oca. U teoriji mu je bilo zabranjeno preuzeti kormilo. Majku je oduvijek plašilo more. Štoviše, ona nikad nije plovila, nije se čak ni približila obali kako bi namočila noge u vrućim ljetima. Međutim, kad je Almik bio nasamo s ocem, bez sestara koje su ih mogle tužiti, bilo kakav izgovor bio je dovoljan da mu Hermes preda kontrolu nad čamcem. I uživao je. Znao je da mu je to u krvi. Njegovi djedovi i pradjedovi bili su mornari i ribari. I premda je jednog od njih odnijelo divlje more, rezati valove, kontrolirati vjetar i ponekad, obavezno daleko od obale kako bi izbjegao neželjena objašnjenja, utrkivati se s djecom drugih ribara, bio je najbolji doživljaj na svijetu. Dok je bio za kormilom, vrijeme je letjelo.

Hermes je uživao gledajući sina kako upravlja barkom na povratku kući. Bilo je vidljivo da je dječak to radio vrlo dobro što ga je činilo jako ponosnim. Vrijeme je proletjelo i dječak je brzo odrastao. Više to nije bio njegov dječačić; pretvarao se u muškarca. Prvi put ga je stavio na barku kad je imao tek dvije godine; sjetio se njegovog nesigurnog koraka dok su majčini prigovori još živo odjekivali u njegovom sjećanju. Tog dana, mali Almik nije plakao, prosjedio je cijelo vrijeme u središtu barke,

gledajući more širom otvorenih očiju i s osmjehom od uha do uha na licu. Hermes je zaronio još dublje u svoje sjećanje, u dane svog prvog dodira s morem: imao je možda šest ili sedam godina. Njegov se stariji brat razbolio pa mu je otac, primivši ga za ramena, rekao da je i on sad muškarac te da će morati zamijeniti brata na barci nekoliko dana. Nikad prije nije kročio na barku, ali otad se nije više razdvajao od mora. More ga je očaravalo, na isti način na koji vidi da očarava i Almika, iako nisu svi trenuci bili sretni. Imao je oko petnaest godina kad su mu sirijski mornari zaplijenili ulov nakon dugog radnog dana, uzeli im mreže i istukli njega i oca. Srećom, nisu ih odveli sa sobom daleko od doma. Otad, kad god bi vidio nepoznati brod, nastojao bi makar malo promijeniti smjer. Sjetio se nepoznatog broda kojeg je ugledao u zoru.

–O čemu razmišljaš, oče?– Hermes je ostao zadubljen u mislima, pogleda izgubljenog na horizontu.

–Što misliš, zašto je trirema koju smo vidjeli u zoru plovila tako blizu otoka?– odgovorio je njegov otac vrativši se u sadašnjost.

–Ne znam. Možda su prevozili postrojbe na otok Kos ili progonili odbjeglog roba. – Otac je kimnuo glavom i okrenuo pogled prema obali.

– Približavamo se obali, bilo bi dobro da mi predaš kormilo. – Almik je nevoljko poslušao. Obala otoka Samos je na istočnoj strani bila pomalo neravna. Na nekim mjestima je kamenje izlazilo na površinu i lako je moglo oštetiti barku.

Borovi, hrastovi i tamarindi izmjenjivali su se u blizini obale, ostavljajući poneku čistinu. Zaoblišli su mali poluotok i krenuli prema očaravajućoj maloj uvali s kristalno čistom vodom. Već su mogli vidjeti kuću Teopulos, koja je pripadala njihovoj obitelji. Iako nešto uzdignuta od razine mora, nalazila se na nekih sto koraka od malog pristaništa, izračunao je Almik. Većina ribara živjela je pored velike uvale, iza malog i stjenovitog brežuljka; međutim, njegov otac i drugi ribar po imenu Andrej, čija se kuća nalazila točno u podnožju brežuljka, odlučili su izgraditi pristanište u maloj uvali kako bi oprema bila pri ruci i kako ne bi morali davati objašnjenja susjedima. Jedino se njegova majka ponekad žalila, s obzirom da je bila udaljenija od potoka s pitkom vodom od žena koje su živjele u velikoj uvali.

–Pripremi se zavezati uže za pristanište.– Almik je kimnuo glavom, zaputio se prema pramcu barke, podižući rubove odjeće kako se ne bi spotaknuo, i primio uže pripremajući se skočiti na kopno.

U jednom skoku, dječak je dosegao pristanište i zategnuo uže. U trenutku je barka bila čvrsto zavezana pored barke njihovog susjeda.

–Odličan posao, sine – pohvalio ga je otac-. Sad pokupi svu užad i složi jedro dok ja odnesem ribu. Sutra, s obzirom da bi se vrijeme moglo pogoršati i nećemo moći izaći na more, ćemo je temeljito očistiti. Nemoj se dugo zadržati, već je podne i uskoro ćemo ručati.– Primio je dvije košare s ribom i zaputio se prema plaži.

Almik je krenuo pažljivo slagati zakrpano jedro, čvrsto ga vežući za motku, a potom je pokupio užad razbacanu po palubi. Primio je vrhove i počeo ih namatati u spiralu, onako kako ga je naučio otac, tako sprječavajući da se petljaju pod nogama za vrijeme putovanja. Upravo je završavao namatanje zadnjeg užeta kad je čuo zov svog oca iz smjera plaže.

–Almiče, dođi brzo!

Dječak se podignuo i vidio da mu se otac nalazi na pola puta do kuće, nagnut preko nečega što je, iako je imao odličnu preglednost, identificirao kao svežnjeve uz rub plaže. Spustio je košare i energično mu davao znakove rukom da se požuri. Almik je ostavio posljednje uže napola zamotano i potrčao bosonog prema plaži. Kako se približavao ocu, svežnjevi na tlu sve više su izgledali kao ljudske siluete. Kad im se približio, shvatio je da se radi o dva muškarca, mokra i prekrivena pijeskom s pola tijela još uvijek u vodi.

–Dođi, sine, i pomози mi izvući ih iz vode.– Njegov otac je pokušavao okrenuti jednog od muškaraca kako ne bi više gutao vodu.

–Oče, pretežak je- žalio se Almik pokušavajući izvući sebi najbližeg muškarca. Pretpostavio je da teži koliko i stari seoski gostioničar, čiji trbuh se prelijevao od pive.

–Ne brini, sine, ja ću ga izvući.– Ostavio je prvog muškarca, onog mršavijeg, ležati malo poviše na suhom pijesku i primio za drugu ruku drugog muškarca. Otac i sin su snažno podizali čovjeka i nakon nekoliko pokušaja ga uspješno izvukli iz vode.

Almik je iznenađeno i nervozno gledao dva brodolomca dok ih je otac pažljivo pregledavao i okretao na stranu kako bi izbacili svu progutanu vodu. Odjeća koju su nosili bila je znatno drugačija od njihove; nosili su tunike intenzivne ljubičaste boje, poderane zbog kamenčića u plićaku. Nisu izgledali kao Grci i Almik nije mogao pogoditi otkud su došli jer nije imao puno prilika vidjeti strance u selu.

–Idi reci majci da trebam njezinu pomoć. Poslije povedi sestre na barku i skupa pokupite poderane mreže i zakrpajte ih. U međuvremenu ćemo majka i ja odvesti muškarce kući, osušiti ih i doći po vas kako bismo ručali. Također je zamoli da donese nešto vode i suhe odjeće. –Hermes je požurivao sina rukom i Almik je poslušao i potrčao kući.

Almik je pogurnuo otškrinuta vrata i spotičući se ušao u kuću.
–Zdravo, majko!-zadihano je uzviknuo tražeći je pogledom.
–Zdravo, sine! Što se dogodilo? Zašto si tako zadihan?–
Sjedeći kraj prozora, majka je na krilu čistila luk za pripremu ručka. Njezino lice, obilježeno ožiljcima od ospica i teškim djetinjstvom, pokazivalo je začuđenost naglim sinovljevim dolaskom.

–Sretan rođendan! – uzviknula je Janira, najmlađa Almičeva sestra koja je imala samo četiri godine, snažno ga primajući oko struka i pokušavajući skočiti dovoljno visoko kako bi ga mogla poljubiti u obraz.

–Hvala ti – odgovorio joj je brat gladeći je po kosi-. Majko, pronašli smo dva polumrtva muškarca na plaži i otac ti poručuje

da odeš k njemu s vodom i suhom odjećom – odgovorio je majci glasom još uvijek umornim od trčanja dok se smiješio svojoj sestrici.

–Odmah idem! Pobrini se za sestricu, druge dvije su se otišle igrati u špilju. – Nije mogla spriječiti pad dva luka dok se ubrzano ustajala. Nije bilo moguće imati mir i tišinu u kući, žalila se u sebi žena; stalno su se događale stvari koje su remetile mir njihovog doma.

–Ja ću ih pokupiti-ponudio se Almik-. Otac je rekao da zakrpamo mreže i da ćete poslije doći po nas tako da ću povesti Janiru sa sobom da ih pokupimo pa ćemo ih zakrpiti u špilji. – Majka je kimnula glavom dok je skupljala kabao s vodom i suhe košulje.

Izašli su zajedno iz kuće. Majka je krenula brzim korakom prema plaži dok je Almik odlučio krenuti okolnim putem kako malena ne bi vidjela brodolomce. Majka mu je tako predložila kako se Janira ne bi uplašila vidjevši nepoznate osobe u lošem stanju i možda ranjene.

Brat i sestra hodali su držeći se za ruke uzduž plaže obrasle drvećem tamarinda. Janira je željela poći s majkom kako bi vidjela što je to toliko važno prekinulo majku u pripremi objeda. Žustro se borila kako bi se otrgnula iz bratove ruke dok ju je on gotovo vukao prema čamcu. Uspio ju je smiriti obećavši joj da će se igrati čim se pridruže sestrama. Stigavši na pristanište, pogledao je prema plaži i uvjerio se da su brodolomci već bili pri svijesti i u sjedećem položaju, dok su im roditelji pomagali da

se osuše. U daljini je ugledao i jasni odraz svog susjeda Andreja kako nestaje pored tamarinda. Bio je to čudan čovjek koji se nije družio ni s kim u selu. Samo ga je koji put vidio kako razgovara s ocem, dok su se razgovori s ostatkom obitelji svodili na službene pozdrave i kratke komentare o vremenu.

Špilja se nalazila na zapadu male uvale, na suprotnoj strani od njihove kuće. Prilaz špilji, ne računajući poneku stijenu nastalu prolaskom vremena, bio je lagan bez obzira što je ulaz u špilju bio skriven od pogleda neobičnim zavojem od stijena. Štoviše, većina stanovnika sela nije se ni sjećala špilje. Sastojala se od male šupljine nastale u stjenovitom zidu koji je ulazio u more. Imala je samo jednu komoru u koju je lako moglo stati desetak osoba iako, zahvaljujući velikom ulazu, nije postojala mogućnost dobre zaštite od nevremena, zbog čega se nikad nije iskoristila kao prebivalište već se pretvorila u omiljeno igralište djece Teopulos.

Janira i Almik došli su do špilje noseći ribarske mreže. Naišli su na svoje sestre, Telmu i Nerisu, kako u kutu slažu školjke koje su prikupile šećući plažom u zoru. Telmine smeđe kovrče padale su joj preko očiju boje meda. Otac je znao da će stasati u dobru ženu jer je sa svojih četrnaest godina bila gotovo spremna napustiti roditeljski dom i zaručiti se s nekim lokalnim ribarom. Imala je lijep stas, bila je dobro odgojena i pristojna i, kao i Almik, poznavala je osnove grčkog pisma. Otac je potonju temu smatrao vrlo bitnom jer sam nikad nije imao priliku naučiti pa je inzistirao da Almik nauči stariju sestru sve što je naučio kod seoskog starješine, protivno majčinoj volji koja je pismenost

smatrala beskorisnom. Sve te vrline i sposobnosti činile su je dobrom kandidatkinjom za najbolje seoske mladiće. Štoviše, Hermes je već, iza leđa žene i starije kćeri, razgovarao s nekim obiteljima u selu.

Nerisa je imala devet godina, jednu manje od Almika i bila je izrazito živa i nestašna. Majka je oduvijek govorila da je Zeus pogriješio kad ju je stvorio u obliku žene i da je trebala biti muškarac. Sva uglađenost i nježnost koju je posjedovala njezina starija sestra, kod nje je bila odsutna. Imala je dječje tijelo, stalno zapetljanu kosu i ruke i noge pune ogrebotina prouzrokovanih padovima i skokovima za vrijeme lova na razne životinje u okolini. Njezine nemirne oči boje bistrog meda, slične sestrima, odražavale su živost njezinih pokreta.

–Zdravo, Nerisa! Zdravo, Telma! Nije li vam dosadno igrati uvijek istu igru? – pitao ih je Almik promatrajući školjke.

– Razdvajamo ljuske sa školjki koje smo pronašle jutros na plaži – odgovorila mu je sa smjiješkom Nerisa.

– Janira, pogledaj – pronašli smo dvije morske zvijezde i ogromnog morskog puža – prekinula je razgovor Telma. Ustala se i primila mlađu sestru za ruku kako bi izbliza promotrila dragocjeni nalaz-. Pogledaj! Ova zdrobljena školjka podsjeća na rodin ugriz koji imamo na nozi.– Janira je čučnula kako bi provjerila i potvrdila sličnost školjke i rodinog ugriza koji su imali svi četvero na nozi, nasmiješila se vidjevši sličnost i, izgubivši interes, počela se igrati sa školjkama.

–Otac je rekao da moramo zakrpati ove mreže prije objeda –

naglasio je Almik s dozom autoriteta dok ih je izvlačio iz svežnja kojeg je nosio na leđima.

– Pusti ih neka se igraju. Mi ih možemo zakrpati bez njihove pomoći. – rekla je Telma pregledavajući vještim okom mreže-. Jesi li donio sve potrebno?– Almik je potvrdno kimnuo glavom.

Ostali su u špilji do podneva. Djevojčice su se igrale sa školjkama raspoređujući ih u različite skupine; prvo po obliku, zatim po boji. Telma i Almik su prvo očistili mrežu, već polusuhu i počeli je krpati sa sigurnošću proizašlom iz prakse. Kad su završili s krpanjem, Almik je već ispričao Telmi sve o brodolomcima i, kako je već prošlo podne, ponudio se ići provjeriti kad će biti objed. Zaobišao je stijene pored špilje i našao se licem u lice s ocem.

–Zdravo, sine, taman sam pošao po vas za objed. Kreni prema majci, a ja idem po sestre. – Almik je kimnuo glavom i zaputio se prema kući dok je njegov otac išao prema špilji po kćeri.

Sunce se lagano počelo spuštati svojim uobičajenim putem kad su svi stigli do kuće. Almik se već pridružio majci u kući. Vani, na uglu kuće, brodolomci su sjedili ušuškani u pokrivač, podupirući se uza zid kuće i grijući se zrakama sunca. Njihovi prazni pogledi bili su izgubljeni na plavom horizontu. Djevojčice su ih promatrale s neskrivenom znatiželjom i međusobno šaputale. Otac im je naredio da uđu u kuću, prozborio par riječi s brodolomcima i potom im se pridružio u kući. Stol, napravljen od starih ploča, bio je okružen dvjema velikim klupama. Na jednoj je već sjedilo troje mlađe djece, Almik, Narisa i Janira. Druga

je još bila prazna.

–Niobe, svi smo prisutni. Što si pripremila za objed?– Njegova žena se približila stolu noseći pladanj s hranom.

–Hermes, sjedni, ohladit će nam se hrana – odgovorila je suho i gotovo odrješito žena-. Telma, sjedni i ti.– Najstarija kći upravo je donijela na stol vrčeve napravljene od maslinovog drva, napunila ih vodom i sjela između svojih roditelja, kao zid između dvije granice.

Hermes, bojeći se prirodnih i natprirodnih snaga svijeta, podigao je ruke zahvaljujući bogovima na hrani koju će pojesti, dok je šaputao jednostavnu molitvu. Djeca su šutjela i slušala oca dok je Niobe zamišljeno gledala kroz prozor. Hermes je završio molitvu i dao znak da se može početi jesti. Imali su samo jedan pladanj na stolu, pun kuhanog povrća i ukusnih komada različitih vrsta ribe koje je Hermes posebno odvojio za proslavu sinovog rođendana. Janira je odlučno uzela komad brancina. Almik, Telma i Nerisa su je slijedili, dok je Niobe slala ledene poglede prema mužu.

–Mogao si se posavjetovati sa mnom prije nego što si im pritekao u pomoć. Nikad se ne savjetuješ sa mnom, ne znaš tko su ni otkud dolaze – šaptala je osuđujućim glasom dok je pogledavala prema zidu pored kojeg su se odmarali brodolomci, skriveni od pogleda i udubljeni u vlastite misli.

–Pomoći ljudima u potrebi nije nešto što bi se trebalo prije raspravljati; to je naša dužnost – odgovorio je Hermes mirnim glasom-. More ne prepoznaje plemena, rase ni klasni sustav

i postupa jednako sa svima. Zaboravljaš da su i naši očevi poginuli na moru.– Njegova žena je spustila pogled, prisjećajući se oca. Zabolio ju je mužev komentar-. Posejdon može biti jako uvjerljiv kad želi i ako su naši gosti preživjeli, tko smo mi da preispitujemo božanski sud.

– Znaš da nije dobra ideja dovesti strance ovdje. Samo će nam donijeti probleme. – negodovala je Niobe, zabrinutog i napetog izraza lica. Djeca su slušala bez prekidanja.

–Kartažani su. Zahvalili su mi se i zamolili da ih pustimo da odu što prije, ali sam ih odbio jer ne mogu nastaviti put u stanju u kojem jesu. – Niobe je uzvignula i podignula ruke u zrak. Bila je na rubu strpljenja.

–Zamole te da odu, a tih ih odbiješ? Zar nikad ne misliš na mene?

–Naša djeca moraju naučiti što je ispravno, a što ne. Ovi ljudi trebaju pomoć i nijedan Teopulos ih neće odbiti. Nema rasprave! – odrješito je odgovorio Hermes.

–Imaš pravo, oče. – potvrdila je Nerisa.

–Ti se ne miješaj u razgovore odraslih! – ukorila ju je majka oštrim pogledom na što je djevojčica spustila glavu.

–Što im se dogodilo? – pitao je Almik pokušavajući smiriti situaciju.

– Najbolje da nam oni sami objasne. Pojedimo u miru i kad završimo pozvat ćemo ih ovamo. Pojeli su već nešto prije i odlučili su nas pustiti da objedujemo u miru. Sve će nam ispričati pa ćemo ih pustiti da odspavaju kako bi povratili snagu.

Objed je prošao u napetosti i potpunjoj tišini koju nitko nije htio prekinuti. Završili su objed s crvenim jabukama i Telma je ustala napraviti čaj.

–Almiče, izađi i pristojno ih upitaj žele li ući i popiti topli čaj od mente koji priprema tvoja sestra.– Dječak je neodlučno ustao-. Oče, ne govorim kartaški jezik – ispričao se-. Ne brini, pričaju grčki i savršeno nas razumiju – objasnio mu je otac sa smiješkom na licu.

Almik se vratio i na vratima pričekao brodolomce. Dva muškarca ušla su polako unutra, naklonivši se u znak pozdrava, još uvijek umotani u pokrivače. Telma je donijela dva stolca i počela servirati čaj.

–Sjednite, prijatelji! – Hermes je ustao pokazujući im na stolce.

– Hvala! – odgovorile su pridošlice na grčkom.

–Ovo su moja djeca. Almik danas puni deset godina i dobar je ribar. – Dječak se naduo od ponosa zbog pohvale-. Telma je najstarija od mojih kćeri. Morat ćemo joj uskoro potražiti muža kako bi nam rodila snažnu unučad. Nerisa i Janira su najmlađe i svojim smijehom uveseljavaju našu kuću.– Djevojčice su se smiješile dok se Telma crvenila.

–Zahvalni smo vam na gostoljubivosti – jači od dvojice kartažana govorio je ponešto drugačijim, ali ipak razumljivim grčkim jezikom-. Imali smo vrlo teške dane.-Pogledao je svog kolegu koji je kimnuo.

–Što vam se točno dogodilo? – pitao je Almik s neskrivenom

znatiželjom-. Kako ste došli ovamo?

– Znaš, dječaće, priča je ponešto duga i počinje prije par mjeseci pa vam ne želimo dosađivati.

–Samo naprijed, zanima nas vaša priča, ako vam nije problem ispričati je – potaknuo ih je Hermes držeći šalicu čaja u rukama.

–U redu onda. Kako sam rekao, sve je počelo prije par mjeseci kada je umro Agatoklo od Mesine. Poznajete li Mesinu?– Djeca su se začuđeno pogledala. Hermes je kimnuo bez uvjerenja i krajičkom oka pogledao prema ženi.-. To je grad koji se nalazi na otoku Siciliji, otoku poput vašeg, ali puno većem. Uglavnom, nakon Agatoklove smrti, njegova elitna straža, samoprovana Mamertini ili Sinovi Marsa, pobunila se protiv sirakuške prevlasti s namjerom da pretvore Mesinu u nezavisno kraljevstvo.– Roditelji i djeca pozorno su slušali.

– Hijeron, novi zakoniti kralj Sicilije – nastavio je drugi brodolomac-, ih je porazio i približio se Mesini. Mamertini su zatražili pomoć od Rima i suočivši se s nesrazmjerom moći, Hijeron je zamolio Kartagu da pošalje pojačanja u njegovo kraljestvo kako ga Rimljani ne bi zgrabili u bitci, budući da se Mesina nalazi na lokaciji od velike strateške važnosti kroz koju mora proći sva trgovina koja ide prema Apeninskom poluotoku.

–Situaciju smo držali pod kontrolom – nastavio je jači brodolomac- kada su nas rimske postrojbe, poslone od strane konzula Apija Klaudija, iznenadile iskrcavši se duž naših linija i porazile postrojbe kralja Hijerona te poslije napale našu bazu na rtu Peloro. Rimska vojska bila je zadivljujuća, odlično

organizirana. Bili bismo ih porazili da se bitka nije proširila na more i par brodova, uključujući i naš, odvojilo se od grupe. Rimljani su shvatili što se dogodilo i poslali šest rimskih trirema u potjeru. Vjerojatno su mislili da se na nekom od brodova nalazi sam Hijeron ili netko od njegove rodbine. Prvog dana uništili su dva broda, dok smo mi danima uspješno bježali dok se nismo našli u blizini otoka. – Popio je malo aromatičnog napitka kako bi pročistio grlo-. Konačno su nas sinoć dostigli, ukrkali se iznenada na brod nakon čega je došlo do pokolja. Nas trojica uspjeli smo skočiti u more i tako se spasiti od masakra.

–Ali samo ste dvojica ovdje – prekinuo ih je Almik tjeskobno.

–Da, imaš pravo. Ascipo se utopio prije zore.– odgovorio je stranac tužnog izraza lica.

–Žao nam je – rekao je Hermes želeći se ispričati zbog sinovog nesmotrenog komentara.

–Bez brige. Takve stvari se događaju. Nemamo se pravo žaliti na sudbinu koju nam dodijele bogovi; dobro to znaju Melkart i Ešuman. Sada se moramo pripremiti kako bismo se što prije vratili u našu zemlju. Ne znamo što se događa na Siciliji.

–Jutros smo sin i ja vidjeli rimski brod kako se šulja u blizini.

– Moguće je. Rimljani su stručnjaci u pronalaženju i ubijanju brodolomaca. Moguće je da su i drugi kolege uspjeli skočiti u more kako bi si spasili život. – Djeca su ih gledala širom otvorenih očiju.

– Dobro, pretpostavljam da ste umorni i da biste htjeli malo odspavati – prekinuo je Hermes koji nije htio da brodolomci

odu u krvave detalje pred djecom. Ustao je i naredio djeci da isto učine-. Mi imamo druge obaveze tako da iskoristite vrijeme za odmor. Supruga je pripremila ležajeve kako bi vam bilo ugodno spavati. Sutra ćemo vidjeti kako možemo organizirati vaš povratak. Možda vas neki brod može odvesti do neke od vaših kolonija.

–Vrlo smo vam zahvalni. Dobro da smo došli na područje gdje Rim nema takav utjecaj. Još uvijek se boje zemalja koje su pripadale Aleksandru Velikom.

–Tako je. Naš se otok nalazi pod upravom Ptolomeja od Egipta. Ovdje ste sigurni od Rimljana- uvjeravao ih je domaćin.

Hermesova i Niobina djeca izašla su iz kuće glava punih priča brodolomaca koje su ih vodile u nepoznate krajeve. Razgovarali su o bitkama o kojima su slušali u pričama o svojim bogovima i antičkim grčkim herojima, koje su im se činile daleke u vremenu. Na kraju krajeva, na Samosu je jedina opasnost bila iskrcaj pirata, iako se to događalo samo na otvorenom moru.

Telma, koja je promatrala kako je priča utjecala na njezinu najmlađu sestru, uzela je Janiru u ruke i nježno joj objasnila da su Kartažani malo napuhali priču, da ni Rimljani niti itko drugi nije činio tako loše stvari i da se nema oko čega brinuti. U međuvremenu su Nerisa i Almik komentirali priču koju su čuli od brodolomaca zamišljajući situacije koje su proživjeli kartaški mornari i divna mjesta iz kojih su dolazili.

Hermes je nakon nekoliko trenutaka izašao iz kuće i krajičkom oka pogledao Niobe koja je, i dalje ljuta, ozbiljnog

izraza gledala prema horizontu. Žalio je što je bila tako hladna prema ostalima. Pomislio je da je pokušati uvjeriti, ali je ipak odustao i zaputio se prema djeci.

–Telma, Almiče, današnji je dan bio neobičan. Odite se igrati u špilju, a mi ćemo vas predvečer potražiti kako bismo večerali. Tako će naši gosti lakše povratiti snagu. U međuvremenu ćemo mi odnijeti ribu Andreju da je pokuša prodati u konobi. Nećemo puno zaraditi u ovo vrijeme, ali bolje išta nego ništa.

Poslušavši oca, djeca su krenula prema plaži kako bi obalom došli do pristaništa i krenuli puteljkom koji vodi do špilje. Sa svog položaja savršeno su mogli čuti šum mora. Lagani morski povjetarac pretvorio se u veseli vjetrić koji je mreškao valove, stvarajući pjenaste krune na vrhovima.

Kad su stigli do pristaništa, Almik je odlučio provjeriti je li barka dobro zavezana. Iako je uvalica bila dobro zaštićena morem, nikad nisi mogao biti u potpunosti siguran. Sestre su pričekale da završi te uzele drugu ribarsku mrežu, sad već potpuno suhu, kako bi je zakrpale u špilji. Vjetar se gotovo nije ni osjećao u špilji, naime, puhao je u smjeru suprotnom od ulaza stvarajući ugodnu temperaturu u njihovom igralištu. Janira i Nerisa nastavile su se igrati sa školjkama dok su Telma i Almik krenuli u zakrpavanje mreže.

Vrijeme je proletjelo za četvorku. Završivši s krpanjem mreže, Telma i Almik uzeli su najmlađe cure i krenuli u skupljanje račića i priljepaka koji su živjeli među kamenjem na ulazu u more. Male bare, nastale na kamenju nagrizlom

u povlačenju mora za vrijeme plime i oseke, služile su kao improvizirani spremnici vode u kojima su se račići osjećali ugodnije, toplije i zaštićenije nego u moru. Sakupljanje je bilo obilno i zabavno. Nerisa je pronašla malu hobotnicu u plićaku i izgubili su dosta vremena nastojeći je natjerati da izađe između kamenja.

–Počinje se spuštati noć, Almiče. Trebali bismo ići kući, zar ne? – Telma se željela odmoriti; cijeli dan posvećen sestrama znao je biti zamoran. Osim toga, žalila je što nije mogla sama odnijeti ribu u konobu jer bi tako mogla vidjeti zgodnog gostioničarevog sina. Nadala se da će joj otac s njim dogovoriti brak. Trebala bi mu jasnije izraziti svoje želje kad budu o tome ponovno razgovarali.

–Imaš pravo. Već su trebali doći po nas. Ostani ovdje s malenama dok ja odnesem mreže u kuću i pitam ih možemo li doći večerati.

Almik je izašao iz špilje zaobilazeći stijene na ulazu, ruku punih mreža. Hodao je po mokrom pijesku plaže u smjeru pristaništa. Svakim trenom sve jači vjetar, bacao je malena zrna pijeska po njegovim nogama. Na putu je zamišljao kako plovi po širokom moru na velikoj barci i usidruje se u svim lukama. Sunce je upravo nestalo iza planine i svjetlost je počela jenjavati. Pogledao je prema kući i primjetio svjetlost u kući kroz istrošne daske koje su pokrivale prozor. Razmišljao je otići do pristaništa i ostaviti mreže tamo, ali je znao da ih otac nije volio tamo ostavljati po noći otkad su se, prije godinu dana uništile za

vrijeme oluje, tako da je odlučio odnijeti ih direktno u kuću.

Približavao se kući kad ga je iznenadio težak uzvik koji je dolazio iz unutrašnjosti kuće. Mogao se zakleti da se radilo o ocu. Ostao je u tišini jedan trenutak, koji mu se činio dug kao vječnost, a zatim su se iznenadno otvorila vrata. Almik se instinktivno bacio na tlo uz malo drvo tamarinda, kako ga ne bi otkrili. Primjetio je da mu se preznajilo čelo. Tri krupna muškarca izašla su iz kuće vukući tijelo koje je prepoznao kao mršavijeg Kartazanina. Uzrujano su razgovarali na nepoznatom jeziku. Njihova odjeća smeđe boje činila ih je još mračnijima.

Čučeci je čekao iza grana, skriven rastućom tamom, da se nepoznati ljudi udalje u smjeru borove šume iza kuće. Ne znajući što napraviti, odlučio je ući u kuću. Nisu se čuli nikakvi zvukovi i vrata kuće su ostala otvorena. Tiho je spustio mreže. Polako je ulazio u kuću, nastojeći ne raditi buku. Nije vidio nikakvo kretanje u unutrašnjosti.

Strah je zaokupio dječaka, kočeci i naprežući njegove mišiće dok mu se ježila koža. Almik ne bi znao reći je li mu iracionalni impuls ili urođena znatiželja pomogla da premosti strah i nastavi ulaziti u kuću. Nemirno je zavirio, ali njegov mozak nije mogao shvatiti scenu koja mu se pojavila pred očima.

II

–Dosta je bilo! – uzviknula je Telma, ljuta na Janiru jer je njoj i Nerisi bacala pijesak u kosu. Dobit ćete svoje kad se vratimo kući. Majka vam je rekla da ne možete bacati pijesak u kosu.

–Nerisa je počela. – odgovorila joj je Janira dok je, umirući od smijeha, nosila u rukama još mokrog i stvrdnutog pijeska kako bi ga bacila na svoje žrtve.

–Sigurno će uskoro doći. Znaš već kako majka reagira kad je ne poslušаш. – Janira je jedan trenutak izgledala kao da ozbiljno razmatra izrečenu prijetnju, ali je u sljedećem trenutku počela bacati šake pune pijeska po svojim sestrama. Sve tri se počеше smijati.

Almik se osjećao kao da su mu se noge odsjekle. Deblji Kartažanin ležao je ispred vrata s velikom ranom iz koje je još tekla krv na pod tvoreći smeđu lokvicu koja je dolazila do dječakovih nogu. Almik ga je jedva pogledao; pogled mu je zastao na roditeljima, tijelo njegove majke bačeno preko stola s nožem u potiljku. Otac, korak do nje, ležao je otvorenih usta na podu s velikom ranom na prsima i dubokim crvenim izrezom na vratu. Almik mu se približio. Njegovo još uvijek toplo tijelo bio je beživotno i dječak je prepoznao smrt u očima čovjeka koji mu je dao život. Osjetio se kao da mu se cijeli svijet srušio. Istrčao je iz kuće povraćajući; oblio ga je hladni znoj i nije mogao disati. Što se dogodilo? Zašto su mu ubili roditelje? Što mu je dalje

činiti? Nije znao odgovor na sva pitanja koja su mu se motala po glavi i pokušavala izaći kao roj pčela. Trčao je svom snagom prema Andrejevoj kući kako bi potražio pomoć.

Susjedova kuća nalazila se nedaleko njegove, nekih pedeset – šezdeset koraka. Iako su kuće bile smještene jedna blizu druge i s plaže se mogla vidjeti udaljenost između njih, iz jedne se kuće nije moglo vidjeti drugu jer se između njih nalazio gust šumarak koji ih je držao u relativnoj izolaciji.

Gotovo je stigao do susjedove kuće kada se sjetio tri muškarca koji su se prije nekoliko trenutaka zaputili prema boroviku i sakrivši se nastavio je nečujno hodati prema izlazu iz šumarka pokušavajući kontrolirati svoje ubrzano disanje. Iznenadio se vidjevši svog susjeda kako razgovara s jednim od muškaraca. Nije znao što mu je činiti. Morao je ispričati Andreju što su ovi učinili njegovim roditeljima, upozoriti ga na opasnost koja mu je prijetila, ali strah ga je paralizirao i spriječio da nastavi dalje. Ostao je čučati između donjih grana stabala. Andrej je zadovoljnim izrazom lica protresao vrećicu novca koju je drugi muškarac izvadio iz tunike. Sigurno je bila puna novca, mislio je Almik stišćući zube. Pao mu je veo s lica i shvatio je koliko je bio glup; Andrej je surađivao s tim muškarcima. Sigurno je htio prisvojiti očevu kuću, i kad ih je ujutro vidio na plaži, uspio je na neki način obavijestiti Rimljane koji su bili u potrazi za brodolomcima jer se sigurno radilo o Rimljanima koji su bili u savezu s Mamertincima, baš kako su im ispričali Kartažani. Osjećao je bijes i strah. Trebao je što prije obavijestiti sestre.

Počeo se polako i tiho povlačiti u strahu da ga ne otkriju. Čim je mogao, ustao se i vratio prema svojoj kući. Zaobišao je kuću u širokom luku. Vrata su i dalje bila otvorena, ali nije htio pogledati unutra. Počeo je svom brzinom trčati prema špilji.

–Gdje si dosad? – Telma je već izgubila strpljenje sa sestrama i željela se što prije vratiti kući pa je nestrpljivo stajala na ulazu u špilju i gledala brata kako se u sumraku približava. – Čekamo te već sto godina.

–Nisam znao što napraviti – Almik je govorio isprekidanim glasom. Suze koje je vidjela na bratovom licu su ju uznemirile.

–Zašto plačeš? Što se dogodilo? – uznemireno je pitala Telma

–Mrtvi su – bile su jedine gotovo nečujne riječi koje su uspjele izaći iz Almikovih usta prije nego što je počeo plakati. Njegova sestra, smirivši se, nježno ga je zagrlila pokušavajući ga smiriti i potaknuti da joj objasni o čemu govori.

–Sjedni, Almiče, i ispričaj mi što se dogodilo. – pokušala ga je smiriti. Dvije mađe sestre, koje su se vidjevši brata prestale igrati, približile su im se kako bi saznale što se događa.

– Kako sam se približavao kući, vidio sam kako iz kuće izlaze neki ljudi – počeo je zamuckivati Almik. Čuo sam viku, ali nisam se obazirao dok se nisam približio kući i vidio kako neki muškarci izvlače jednog od brodolomaca. –Progutao je knedlu u grlu.– Pričekao sam da se udalje i ušao u kuću gdje sam pronašao naše roditelje ubijene. – Snažno je zagrlio sestru pokušavajući zaustaviti jecanje.

– Kakve to gluposti pričaš? – Telma nije mogla vjerovati

svojim ušima. – Prestani se šaliti; danas sam već na rubu strpljenja zbog tvojih sestara – prigovorila mi je ljutim glasom dok ga je udaljavala od sebe dovoljno da mu vidi lice.

– Moraš mi vjerovati, Telma – odgovorio joj je Almik gledajući je u oči-. Istina je; majka ima noža zabijen u zatiljak, a otac ne diše i posvuda ima rane. Tamo je i drugi brodolomac, također mrtav.– Zatvorio je na trenutak oči pokušavajući se smiriti i organizirati vlastite misli. -Nisam znao što napraviti te sam krenuo u potragu za Andrejem. Kad sam se približio njegovoj kući, vidio sam kako izlazi iz nje u društvu tih muškaraca. – dok je Almik govorio, Telmine oči odražavale su njezinu rastuću tjeskobu. – Andrej i drugi muškarac razgovarali su kao stari prijatelji, a zatim je muškarac izvadio malu vrećicu s novcem i uručio je Andreju. Bilo me jako strah pa sam se trčeći vratio kako me ne bi vidjeli.

–Daj, idemo kući i dosta više s glupostima. Almiče, ne sviđaju mi se tvoje bezvezne šale. – rekla je Telma ne želeći vjerovati bratovim riječima. Mlađe sestre, koje su ih nijemo i bez razumijevanja slušale, počеше plakati.

Vrijeme se počelo pogoršavati. Vjetar je počeo nemilice puhati nanoseći valove na obalu. Četvorka je izašla iz špilje stišćući se jedno uz drugo kako bi se zaštitila od rastuće noćne hladnoće. Hodali su prema kući polako i tiho; Janira nije shvaćala što se događa. Vidjela je brata i sestru kako raspravljaju i shvatila da se nešto čudno događa. Šutjela je, skupljena u sebe kao da je ona odgovorna za nastalu situaciju. Nerisa je plakala. Telma

ju je tješila objašnjavajući da je Almik ružno sanjao i da je ono što im je rekao bilo neistinito, iako njezin ton nije bio uvjerljiv. Almik nije uspijevao zaustaviti suze.

Nakon par trenutaka, stigli su do pristaništa. Almik je zaustavio Telmu nježno je uhvativši za ruku.

–Bit će bolje ako malene ostanu ovdje, Telma. Nije dobra ideja pustiti ih da uđu u kuću.

– Dosta je bilo, Almiče! Sve si to umislio; majka i otac su dobro, nemamo se oko čega brinuti. – odgovorila je Telma napetih živaca.

–Telma, molim te, ne daj im da uđu. – Almikov molećiv pogled konačno je uvjerio sestru, koja je već vjerovala da ima istine u riječim njezinog brata. Starija sestra okrenula se prema mlađima, ne znajući što im točno reći.

–Nerisa, molim te ostani s Janirom kod pristaništa. Molim te da prestaneš plakati i paziš na nju dok Almik i ja provjeravamo što se dogodilo. Hoćeš li se moći pobrinuti za Janiru? – Djevojčica je potvrdila, brišući dlanom nos. Uхватила je malenu za ruku i sjela s njom na plažu. Vjetar je nastavio puhati tjerajući na zatvaranje očiju kako pijesak ne bi ušao u njih.

–Janira – obratila se Telma najmanjoj- ostani ovdje s Nerisom prikupiti još školjki dok Almik i ja odemo kući u potragu za majkom, u redu? – Malena je smiješeći se potvrdila te je u pijesku počela tražiti školjke u rastućoj tami.

Telma i Almik nastavili su prema kući. Ona ga je čvrsto primila za ruku koja je drhtila. Kako su se približavali, usporili

su korak od straha da se netko ne pojavi iza drveća. Došli su par koraka ispred kuće. Nisu primijetili nikakvo kretanje oko sebe. Sve je bilo mirno; premirno, mislila je Telma. Vrata su i dalje bila otvorena, baš kako ih je ostavio Almik.

Zaustavili su se pred vratima bojeći se pogledati u unutrašnjost. Pogledi su im se susreli i Telma je shvatila da je brat govorio istinu. Oblio ju je hladan znoj i srce joj je ubrzano počelo kucati. Primili su se još snažnije za ruke i ušli. Jak miris krvi zapljusnuo im je osjetila. Telmine oči vidjele su beživotno Kartažaninovo tijelo, baš kako joj je rekao Almik. Njegova krv je natopila dio poda otpuštajući prodoran miris. Nekoliko koraka dalje, otac. Telma je, očiju punih suza, nijemo kleknula pored njega; lagano mu je podigla glavu i nježno poljubila čelo. Dodir njezinih usana s toplim i nepomičnim očevim tijelom prouzrokovao je u njoj vrtlog emocija zbog kojeg je umalo izgubila svijest. Almik je dodirnuo sestrino rame, više kako bi utješio sebe, a ne nju. Prošlo je nekoliko trenutaka intenzivnih emocija. Telma je s najvećom ljubavlju ponovno spustila očevu glavu na pod. Primijetila je da su joj dlanovi bili puni krvi. Ustala se uz laganu vrtoglavicu kako bi se približila majci. Almik joj je pomogao zaobići očevo tijelo i doći do stola. Bilo je jasno da je majku smrt snašla iznenadno, odostraga, kao mračna potvrda nepovjerenja koje je ona stalno imala prema ljudskom rodu; njezino nepomično, teško tijelo prebačeno preko stola licem prema dolje, ukazivalo je na istrošeni nož zabijen u dno lubanje. Na podu pored nje, razne kuhinjske potrepštine, kao

da su se ubojice pojavile iznenada dok je pripremala večeru za obitelj. Potrgane sjedeće klupe, svjedočile su borbi. Telma je pretpostavila da su se otac i Kartažanin borili svim snagama. Hermes je imao brojne posjekotine po rukama i torzu. Sigurno se nije radilo o pravednoj borbi.

–Telma, što nam je činiti? – pitao je Almik, ponovno u suzama, očekujući odgovor koji će ima vratiti roditelje i probuditi ga iz te noćne more.

–Ne razumijem tko je ovo mogao napraviti. Nikad nisu nikome učinili nažao.– Rukom je obrisala suze s lica ostavljajući trag krvi.

–Sigurno su bili Rimljani. Sjeti se da su drugog brodolomca odveli živog. Da se radilo o lopovima, sve bi ih ubili. – Pogledom je ponovno prošao po sobi.

– Idemo do gostionice potražiti pomoć. Telemah će nam pomoći. – Bila je sigurna da bi im gostioničarev sin pružio utočište i pomoć. Morala je vjerovati u to jer nikog drugog nisu imali. –Poslije ćemo se vratiti po majku i oca.

–U redu, idemo. Brzo, malene su i dalje kod čamca; ne bi bilo dobro da se umore od čekanja i krenu ovamo.

S oprezom su izašli iz kuće i uputili se u selo. Morali su proći pored Andrejeve kuće ukoliko nisu željeli raditi široki luk. Prisjećajući se Andrejevog razgovora s ubojicama njihovih roditelja, odlučili su što opreznije hodati. Zaustavili su se skriveni drvećem i mrakom.

– Ne smijemo ostaviti nikakve tragove. Mora izgledati kao

pljačka.

– Ne brinite. Ispunit ću obećano. – odgovorio je Andrej-. Pobrnut ću se za truplo čovjeka kojeg ste doveli sa sobom i poslije ću otići u kuću Teopulosa završiti posao.

– Pobrini se da nema svjedoka. – Sad su ih Telma i Almik mogli savršeno razaznati kroz drveće. Onaj koji je govorio nosio je smeđu tuniku koja je djelomično prekrivala kožni prsnik.

– Bez brige. Pobrnut ću se i za djecu. Znam da se nalaze u špilji na plaži čekajući da ih roditelji potraže; znam da su par puta čak i ostali spavati tamo. Sutra će ovo biti glavna tema u selu; lopovi su se riješili čak i djece. – Andrej se sarkastično nasmijao i pljunuo u smjeru gdje su se skrivala djeca.

–Dođite, idemo nazdraviti za dobro učinjen posao. – Rimljanin je par puta potapšao Andreja po ramenu-. Mi nikad ne iznevjerimo one koji nam pomažu. Već si dobio jedan dio; po ostatak možeš doći sutra u selo. Čekat ćemo te u gostionici dok se sunce ne podigne. – Dvojica muškaraca su se počela udaljavati sve dok nisu ušla u Andrejevu kuću.

Telma se razljutila. Njezina gorčina i zbunjenost pretvorile su se u bijes. Brat ju je morao zadržati kako se ne bi ustala čuvši inkriminirajuće susjedove riječi.

–Više ne možemo ići u gostionicu, Telma.

–Ali moramo potražiti pomoć, nemamo gdje drugdje ići.

–Potražiti pomoć u gostionici? Sama si čula da su tamo smješteni. Ne možemo ići tamo, ne žele svjedoke i pretpostavljam da su ubili i drugog Kartazanina. Sigurno je

njegovo truplo ono koje Andrej misli pokopati prije nego što krene po nas. Čak nam ni Telemah i njegov otac ne mogu pomoći.

–Što nam je onda činiti, Almiče? – djevojci je mozak otupio i nije znala što napraviti.

–Moramo otići, Telma – odlučio je Almik, – pokupit ćemo najbitnije i otići sa sestrama. Prvo što će napraviti je potražiti nas da nas maknu s puta.

– Kamo možemo otići, Almiče? Nemamo se kome obratiti, nema nam pomoći.

– Naravno da imamo kamo otići. – Almičevo lice se ozarilo-. Možemo otići kod strica Kastora. Sjećaš se da sam ga prošle godine s ocem išao posjetiti.

–Ne znamo gdje živi. Ne znamo ni hoće li nas prihvatiti. Sjeti se da ga majka nije podnosila.

– Živi na otoku Kos. Znam da će ga biti teško pronaći, ali nemamo nikog drugog. Mislim da se sjećam gdje se nalazi uvala u kojoj živi. – Almik je snažno zagrlio sestru. Nisu znali kojim putem krenuti, ali sa sigurnošću su znali da više ne smiju gubiti vrijeme-. Dođi, Telma, idemo kući po vodu i hranu te pokupiti malene; sigurno se pitaju gdje smo dosad.

Ponovno su ušli u kuću. Kuća je i dalje bila osvjetljena svjetiljkama koje je Hermes sigurno upalio nakon zalaska sunca. Odras zaigranih plamova raspršivao se po cijeloj sobi, svjetlucajući iznad nepomičnih tijela stanara kuće. Bojeći se da bi se Andrej mogao iznenada pojaviti, djeca su spremila sve što su

mogla ponijeti cijelo vrijeme bacajući pogled na svoje roditelje. Almik je rekao Telmi da bi put mogao trajati dan do dva, ali svejedno se trebalo dobro pripremiti. Dječak je otišao do šupljine u zidu za koju je znao da sadrži novčiće male vrijednosti koje je njegov otac spremao kao da se radi o zlatu. Mogli bi im zatrebati. Krajičkom oka je pogledao oca, osjećajući se krivim što uzima taj teško ušteđeni novac. U međuvremenu je Telma spremila sušenu ribu i voće u veliku košaru te napunila dvije mješine vodom koju je majka ranom zorom donijela sa seoskog izvora. Buka pored vrata ih je odvratila od njihovih zadataka.

– Što je to bilo? – prepala se Telma -. Andrej?

– Štakor – odgovorio je s gađenjem Almik pokazujući životinju koja je s interesom njuškala krv Kartažanina.

– Idemo! Andrej se može pojaviti svaki tren. – Almik se složio. Približio se majci i s ljubavlju ju posljednji put poljubio. Zatim je kleknuo pored oca i zamolio ga da mu da snage da odvede sestre na sigurno. Telma se također nježno oprostila od njih. Prije odlaska, izvadila je dva novčića iz vrećice koju je uzeo brat i stavila ih u usta roditelja kako bi lađaru Haronu mogli platiti put u Had. Ustali su puni tuge i tiho krenuli prema pristaništu bacajući pogled natrag kako bi na vrijeme uočili Andreja.

Izgledalo je kao da je vjetar malo oslabio, a izlazeći polumjesec je slabo osvjetljavao noć. Brat i sestra brzo su se udaljavali razmišljajući o svemu što ostavljaju za sobom. Almik se s tugom prisjećao kako mu je otac još tog jutra ustupio štap za ribarenje. Kako im se naglo promijenio život u svega nekoliko

sati!

–Zaboravili smo uzeti toplu odjeću. – Telma je krenula natrag prema kući.

–Što radiš? Ne možemo se vratiti, Andrej bi već mogao biti tamo – zadržao ju je Almik-. Što će ti odjeća?

– Vjetrovito je i malenama može biti hladno. Temperatura će pasti noćas, dovoljno je pogledati ove velike oblake koje donosi vjetar. – pokazala je prema oblacima-. Osim toga, ne možemo ostaviti majku i oca u onakvom stanju.

– Smiri se! U barci se nalazi par prekrivača; u slučaju nevremena možemo se svi pokriti. A za njih više ništa ne možemo učiniti, opasno je. Dođi, idemo sestrama.

Pristanište je već bilo vidljivo u sjeni. Dok su se približavali, na licu im se odražavala dodatna nervoza. Nisu nigdje mogli vidjeti dvije djevojčice.

– Gdje su mogle otići? – pitala je Telma ozbiljnim glasom-. Rekla sam im da se ne miču.

– Ne znam, možda su se vratile u špilju.

– Ajmo ih zazvati.

–Ne! – graknuo je Almik-. Sjeti se Andreja, ne smije na otkriti. Idemo baciti pogled u čamac.

Došli su do pristaništa, ali sestrama nije bilo ni traga. Almik je hodao po škripečim daskama dok nije došao do čamca. Oblaci su prekrili slab mjesec i bilo je jako teško razaznati unutrašnjost čamca.

–Jesu li tamo? – pitala je zabrinuto Telma.

–Ne vidim ništa; pričekaj da uđem u čamac. – Uskočio je u čamac. Nije se sjećao da je ostavio užad tako loše namotanu. Odmotao ih je.

–Stigli ste? – Nerisa se ziječajući rastezala. Almik je poskočio od iznenađenja.

– Prepala si me! – dječak je napravio korak unazad-. Telma, ovdje su. Čuo je kako se sestra približava čamcu.

– Gdje je Janira? – pitao je Almik Nerisu-. Pretpostavljam da je s tobom.

–Ovdje je.– podigla je mreže koje su se nalazile u čamcu, otkrivajući sestricu u dubokom snu.– Spavalo nam se pa smo se spustili u čamac. – Almik se s olakšanjem nasmiješio dok se Telma spuštala u čamac.

–Zabrinuli smo se za vas. Sva sreća pa ste dobro.

– Gdje je tata? – Nerisa je bila nemirna jer su inače u ovo vrijeme već spavali u kući.

– Dušo, mama i tata više nisu s nama. – Telma joj je gladila kosu pokušavajući ostati pribrana.

– Nije istina. – počela je plakati ne željevši prihvatiti što joj Telma govori-. Želim svoju mamu.-pokušala je iskočiti iz čamca i potrčati kući; Almik ju je zadržao primeći je za ruku.

– Dušo, ne možemo ići kući. Andrej nas također želi ubiti. – nježno ju je zagrlio.

–Almiče, pogledaj! – uzviknula je Telma pokazujući u smjeru kuće. U mraku se mogao razaznati slabo osvjetljen ulaz i Almik je mogao vidjeti kretanje siluete pred vratima.

– Andrej nas već traži. Telma, pripremi čamac. – Spustio je Nerisu u čamac i skočio prema pristaništu. U jednom trenu je pomislio da bi ovo mogao biti zadnji put da kroči nogom na njega.

–Što ćeš učiniti, Almiče? Andrej samo što nije došao. Dječak nije ništa odgovorio već je odlučno otišao do Andrejevog čamca s nožem u ruci i počeo trgati susjedova jedra.

– Almiče, bježi! – Krenuo je ovamo. – Dječak se okrenuo prema kući i vidio kako se silueta svakim trenom povećava; susjed ih je već primijetio. Završio je s jedrima pa je bacio vesla u more i skočio na pristanište.

–Telma, brzo odveži užad! – viknuo je Almik dok je rezaó užad na susjedovom čamcu i gurao ga prema moru. Okrenuo se prema kući i vidio da se Andrej nalazi blizu pristaništa. Telma je već oslobodila čamac od užadi i dječak ga je odgurnuo prema moru skočivši unutra.

– Čekajte! – Andrej im je dovikivao pored pristaništa. Telma i Almik uzeli su vesla i počeli svom snagom veslati svatko na svojoj strani. Andrejev pušteni čamac udaljivao se od pristaništa.

– Čekajte, prokleti bili! – Andrej, koji je u sekundi stigao na kraj pristaništa, gledao je kako se Almikov čamac sve više udaljava. Okrenuo se kako bi ušao u svoj čamac i opsovao kad je primijetio da se udaljava prema otvorenom moru. Nije razmišljao dva puta, već je skočio u more u potrazi za svojim čamcem.

– Almiče, Andrej je skočio u more, želi pokupiti svoj čamac kako bi mogao krenuti za nama. – Nerisa je sa strahom gledala

što radi njihov susjed.

– Bez brige, ostavio sam ga bez jedara. Nerisa, uzmi moje veslo i nastavi veslati s Telmom. – Dodao joj je veslo i ne gubeći vrijeme počeo dizati jedro. Već je to radio puno puta, natječući se s djecom drugih ribara. Zahvaljujući već naučenim pokretima, brodić je brzo bio spreman. Sestre su nastavile veslati.

– Andrej je već u svom čamcu! – uzviknula je preplašena Nerisa, ne prestajući bacati pogled prema susjedu. Muškarac je upravo ušao u svoj čamac i počeo rastvarati jedro. Vjetar je ponovno počeo puhati i more je postajalo nemirnije. Oblaci su ostavili veliki prostor oko mjeseca i njegova slaba svjetlost osvjetljavala je scenu. Almik se okrenuo i vidio kako susjed diže ruke u njihovom smjeru, sigurno psujući zbog štete koju je dječak napravio na jedrima. Od vjetra nisu mogli čuti njegove psovke.

–Telma, Nerisa, možete prestati veslati. Vjetar će nas pogurati pa nas Andrej neće više moći doći.

– Ne znam je li to dobra ideja. Vjetar je sve jači, a valovi sve veći. Bojim se za nas. – Telma je zabrinuto gledala uzburkano more.

– Imaj povjerenja u mene, poznajem prepreke na ovom području i možemo ploviti bez problema; otplovit ćemo prema jugu po kanalu kako bismo se udaljili od obale pa poslije krenuti prema istoku i prema otoku Kosu. Poslije ćemo vidjeti kako će nas primiti stric, a dotad ćemo biti na sigurnom od Andreja i Rimljana. Pokušajte sad malo odspavati. – Nerisa je kao i ostala djeca bila preplašena zbog svega što se dogodilo. Uzela

je pokrivač i ušuškala se pored Janire, koja je i dalje spokojno spavala. Telma je s drugim pokrivačem legla na pramac čamca, malo dalje od sestara. Almik je, sjedeći pored kormila kao pravi navigator, navodio čamac spašavajući ga od kamenih zamki koje su se nalazile ispod valova.

Sati su prolazili i vjetar je pojačavao. Valovi su postajali sve jači iako nikad nisu bili prijatnija čamcu. Narisa je čvrsto držala Janiru. Bojala se da bi je neki nagli pokret čamca mogao baciti u more. Nije mogla spavati. Nije mogla prestati misliti na roditelje. Nije mogla shvatiti što su joj stariji brat i sestra rekli. Zašto nije mogla ići vidjeti roditelje? Zašto su ih ubili? Zašto sad bježe? Previše pitanja za jednu devetogodišnju djevojčicu. Kako bi voljela da je mogla reći ocu da je htjela biti ribarica kao i on. Nikad se nije usudila reći mu jer nije bilo ribarica u selu; bio je to posao za muškarce. Sjetila se zavisti koju je osjećala prema bratu kad je otac rekao da je vrijeme da krene s njim u ribarenje. Majka je nikad nije razumjela; jednom joj nije htjela pomoći u kući jer je htjela ići s ocem i Almikom. Kao kaznu je dobila zabranu izlaska iz kuće dva dana. Što će se sad dogoditi s njom? Nastavila je razmišljati o roditeljima dok su joj suze vlažile trepavice istim ritmom kojim su valovi lupali o trup čamca.

Telma je s laganom vrtoglavicom ležala na pramcu čamca ušuškana u prekrivač. Nije mogla vjerovati kakva ih je nesreća zadesila. Krivila je svog susjeda, gostioničara koji je primio Rimljane u smještaj, krivila je čak i brodolomce što su se nasukali

na njihovoj plaži. Mislila je kako nikada više neće vidjeti svog voljenog Telemaha, ali ju je iznenadilo koliko joj je malo to sad značilo. Njezini snovi o vjenčanju raspršili su se istom brzinom kojom su se odvili zadnji događaji. Neprekidno se svađala s majkom koja joj je sad strašno nedostajala. Sjećala se jutara u kojima je metodički pripremala stare recepte koje je majka godinama učila napamet i prijekora kad je Telma improvizirala ili promijenila poneki sastojak. Nikad nije shvatila mržnju koju je majka gajila prema ostatku svijeta iako je dobro znala da joj djetinjstvo nije bilo lako. Sad se osjećala sama u nedaći kao i kad je jednom pala među stijene na plaži za vrijeme plime te inzistirala da se brat i sestre udalje i ne brinu za nju, ali Almik je otišao potražiti roditelje koji su je konačno spasili od plime. Tko će ih sad podržati? Kako će brinuti za brata i sestre? Na trenutke je shvaćala osjećaje koje je majka gajila prema ostatku svijeta. Ljudi nisu bili dobri; činilo se kao da su samo čekali pogodan trenutak kako bi naudili susjedu i iskoristili tuđu nesreću kako bi egoistično pospješili svoju situaciju. Osjećala se kao stranac u ovom okruženju, kao slabo biće posvuda okruženo opasnostima skrivenima u sjeni.

Almik je primjetio da mu se ruke umaraju. Satima je već upravljao čamcem prema jugu i lagano skrenuo prema istoku kako se sestre ne bi prepala naglom promjenom smjera. Kratko nakon isplovljavanja morao je skratiti površinu jedra jer se vjetar pojačavao. Izbjegao je prepreke u uvali i znao da ih Andrej ne može slijediti. Trebat će vremena da popravi svoja jedra, a nije

mogao koristiti ni vesla kako bi ih dostigao. U mislima se vratio u jutro kad se škarpina bacala po dnu čamca. Tužno se nasmiješio. Vidio je oca kako živahno razgovara s njim dok je on sigurnom rukom upravljao kormilom čamca prema uvali. Osjetio je kako mu ruka pušta kormilo te ga je primio s više snage. Doći će do Kosa, dovest će sestre do sigurne luke i poslije, nije znao kako, osvetiti se Andreju za izdaju. Nije znao hoće li ih stric primiti iako ga nije bilo previše briga. Ako ih on nije želio kod sebe, nisu ni oni njega trebali. Imao je čamac i znao ribariti, ništa im ne bi nedostajalo i preživjeli bi. Podigao je pogled prema nebu i zamolio zaštitu bogova.

III

Nakon što je prošla ponoć, gusti oblaci sakrili su bojažljivi mjesec i tmina je pala na beskrajno more. Almik nije mogao vidjeti znakove koji bi mu pokazali put. Sumnjao je u stvarnu mogućnost sretnog završetka putovanja koje je predložio sestrama; nedostajalo mu je iskustvo potrebno za plovidbu u ovakvim uvjetima i jednostavno se vodio intuicijom. Već sat vremena nije vidio nijednu zvijezdu koja bi mu mogla potvrditi smjer. Vjetar se nije pojačao, ali otkad je izašao iz kanala između Samosa i kontineta, valovi su bili intenzivniji i neprekidno su prskali po čamcu ostavljajući ponekad dojam da put traje vječno. Telma je bila u potpunosti mokra i sjela je pored sestara. Nerisa je, i dalje preplašena, pokušavala utješiti Janiru koja je u suzama zazivala majku. Almik se u sebi kajao zbog smjera kojim je krenuo umjesto da je odmah otišao na istok prema najbližem kopnu. Umjesto toga, krenuo je na jug kako bi zbunio susjeda i Rimljane u slučaju da su imali brod u drugom zaljevu. Nije bio potpuno siguran koliko su udaljeni od kontinenta koji je, za lijepih dana, bio savršeno vidljiv sa Samosa. Znao je da se otok Kos nalazi južno od Samosa i da je zato bilo teško izgubiti se, ali ruta kojom je išao s ocem pratila je obalu kontinenta do druge strane istog koja je gotovo vodila direktno na Kos. Konačno se učinilo da će oblaci pustiti malo slabe mjesečeve svjetlosti pa je Almik počeo pregledavati horizont tražeći neku

orijentacijsku točku koja bi im pokazala pravilni put. Odjednom je udar valova naglo zaokrenuo čamac, promijenivši mu smjer. Preplašena Telma uhvatila se za jarbol broda, dok su se malene snažno primile za stariju sestru.

– Almiče, što to radiš? – prigovorila mu je Nerisa.

– Žao mi je – ispričao se brat ispravljajući smjer-. Ispred nas se nalazi kopno, ali je prerano da bi se radilo o otoku Kosu ili kontinentu.

– Ne znaš gdje se nalazimo? – Almika je pitanje učinilo nervoznim. Dječak se primio rukom za čelo pokušavajući se sjetiti opisa obližnjih otoka koje su davali seoski ribari.

– Pretpostavljam da bi ovo mogao biti otok Agathonisi, ali nikad nisam bio ovdje s ocem. Ako je to taj otok, na dobrom smo putu iako se radi o opasnom području punom otočića na koje bismo se mogli nasukati. Bolje da se držimo dalje od obale i pričekamo da svane.

– Još uvijek smo daleko od Kosa?

– Ako se radio o otoku koji mislim da je, čeka nas nešto više od dana puta. Trenutno ne možemo nastaviti ploviti prema njemu. Moramo pričekati na određenoj udaljenosti kako nas ne bi zadesila nesreća. Nadam se da će oluja popustiti i ako se oblaci malo razidu, znat ću sa sigurnošću kojim smjerom krenuti. Odmorite malo; molit ću Posejdona da valovi malo popuste.

Dugo su čekali da svane. Djevojčice su se osjećale slabašno i šutjele. Nerisa nije više bila sigurna de želi biti ribarica; nije znala da more može biti tako okrutno. Telma, osjećajući se loše

zbog ljuljanja čamca, držala je oči zatvorene i molila u sebi. Janira je, od čiste izmorenosti, konačno ponovno zaspala. Almik se, umoran od borbe s morem, mučio održati čamac daleko od obale. Zahvalio je bogovima što je oluja konačno prošla i krenuo prema pramcu čamca. Ovaj put je kroz svjetlo zore mogao vidjeti neravnu obalu otoka s plićacima i razlučiti nekoliko otočića. Sigurno se radilo o otoku Agathonisi. Umio je lice s malo vode i podigao jedro kako bi uhvatio malo vjetra. Uskoro se čamac vratio u pravi smjer.

U podne su opet mogli razlučiti obalu kontinenta i dječak je okrenuo čamac u smjeru juga. Srećom nije bilo ni Andreja ni Rimljana na vidiku. Malo su se maknuli s početne rute puta, ali su se uspjeli vratiti. Na njihovu žalost, vratili su se oblaci i prijetila je nova oluja slična noćasnjjoj. Iako su djevojčice pojele nešto hrane, nisu se dobro osjećale. Nenaviknutost na plovidbu izazivala im je mučninu koja će nestati tek kad dođu na kopno.

Sunce se počelo spuštati kad je zapuhao jak vjetar koji je Almika natjerao da povuče jedro. Telma i dječak počeli su veslati. Valovi su se podigli i uskoro je pao pljusak. Gledajući prema obali nije se moglo razlikovati olujno nebo od vodenog pokrivača. Almik je odlučio približiti se obali. Nije htio riskirati da ih nepoznati brod ulovi; područje je bilo poznato po piratima, ali veću opasnost predstavljala je šteta na čamcu. Oluja je izgledala kao da bi mogla biti puno jača od sinoćnje.

Prolazilo je popodne, a oluja je sve više jačala. Čamac se nalazio na dvadeset-trideset koraka od obale. Almik nije želio

riskirati i doći bliže zbog straha od plićaka. Odjednom su osjetili veliki udarac koji je u njihovim ušima zvučao kao jaki cvilež.

–Što se dogodilo? – Telma je poskočila od iznenađenja i snažno zagrlila sestru. Dječak je bacio brzi pogled na dno čamca.

–Čamac propušta vodu. – Almik je brzo ustao kako bi pokušao začepiti rupu nastalu na pramcu čamca. Pukotina nije bila velika, ali je voda svejedno nadirala u čamac. Neće daleko stići ako ju ne zakrpaju. Djevojčice su opet počele plakati i svi su osjećali jaku napetost.

–Mogu li ti pomoći? – Telma, koja je prestala veslati kako bi umirila sestru, približila se pramcu kako bi pomogla bratu.

–Dodaj mi katran i konoplju. Nalaze se tamo ispod. – Pokazao joj je drvenu kutiju zavezanu ispod jedne od klupi.

Telmu je iznenadila bratova sposobnost rješavanja ovog neočekivanog problema. Zakrpao je pukotinu, ali je oluja nastavila bijesnjeti i shvatili su da je veslo koje je Telma ostavila nestalo u moru. Bilo je gotovo nemoguće upravljati čamcem sa samo jednim veslom tijekom oluje. Almik je odlučio podići jedro za trećinu kako bi mogao upravljati čamcem pomoću vjetra i voditi ga kroz nemirnu vodu.

Dan je prešao u noć, a vjetar je počeo još jače puhati. Potisak koji je dobivao čamac, čak i s vrlo malom plovnom površinom, davao mu je neočekivanu brzinu. Voda je i dalje ulazila kroz pukotinu, ali situacija nije više bila toliko opasna. Almik je računao da će, ovom brzinom, do zore stići do Kosa. Jedro je bilo maksimalno nategnuto i Almik nije skidao pogled s njega.

Vezovi koji su podupirali dio jedra bez upozorenja su se odvezali i cijelo se jedro odjednom nadulo. Čamac se naglo zanjihao prema pramcu i strašna grmljavina prolomila se iz kormila. Djeca su podigla pogled prema rasparanom jedru koje je divlje gorilo. Snažni valovi su zanosili čamac. Četvorka je sa strahom zagrlila kormilo kako bi preživjela trzaje čamca, moleći se da se ne približi plićacima na obali. Almik je skupio hrabrosti i pokušao spustiti trošno jedro kako bi ga popravio, ali njegov trud nije urodio plodom; bilo je uzaludno išta raditi u ovoj oluji. Kako je pala noć tako su izgubili obalu iz vida i čamac se prepustio vodstvu hirovitih valova. Almik nije znao u kojem smjeru ih gura oluja.

Dolazak zore iznenadio je Teopulose. Noć je bila duga i napeta i konačno su jedan po jedan pali od umora. Telma se prva probudila i s olakšanjem potvrdila da su još uvijek svi na broju. Bez obzira na štete, čamac je prebrodio oluju. Pogledala je prema gore i promotrila komadiće uništenog jedra, a zatim je pogled okrenula prema horizontu. Oko njih nigdje nije bilo kopna na vidiku. Zabrinutost ju je ponovno obuzela i odlučila je probuditi Almika.

–Probudi se, brate – lagano mu je rukom dotaknula rame. Almik je otvorio oči. Ležeći na leđima promotrio je poluoblačno nebo; nije izgledalo kao da će padati kiša. Ustao je i protegnuo tijelo.

–Dobro jutro, Telma. Kako si? Kako su malene?

–Iscrpljena. Noće je bila duga i još uvijek osjećam

vrtočlavicu. Ti si zaspao i kasnije su se malene olakšale na čamcu.

–Da, mogu osjetiti smrad. – dobacio im je nježan pogled. I dalje su spavale-. Noćas sam se iscrpio i nisam više mogao držati oči otvorene – pokušao se ispričati.

–Almiče, zabrinuta sam. Ne vidim nigdje kopno; trebali smo nešto napraviti.

–Nemamo rezervno jedro ovdje. Morat ćemo iskoristi jednog od prekrivača kao jedro.

–Misliš li da će poslužiti? – Telma se pripremila uzeti jedan pokrivač još uvijek natopljen vodom od kiše.

Približavalo se podne, a vjetar, jučer tako snažan, nije se pojavljivao. Janira, umorna od neočekivanog putovanja, naizmjenice je spavala i bdjela u suzama i morama. Nerisa se zatvorila u sebe. Probudivši se nedugo nakon starije braće, bez riječi se povukla u kut i ukipljeno promatrala more. Telma je pokušala u više navrata započeti razgovor s njom, ali joj je ona samo jednoznačno odgovorala pa opet okretala pogled prema horizontu. Stari prekrivač zavezan za jarbol bio je toliko težak da ga ni veseli povjetarac nije mogao pomaknuti. Gotovo cijelo vrijeme Almik je, imajući na raspolaganju samo jedno veslo, pokušavao uputiti čamac prema istoku boreći se sa strujom, dok je Telma upravljala kormilom.

–Brod! – uzviknula je Nerisa s natruhom nade u glasu-. Almiče, pogledaj! Brod u onom smjeru. – Nerisa je uporno pokazivala na lijevu stranu čamca. Almik je pogledao u smjeru koji je pokazivala Nerisa.

–Ne znamo jesu li prijatelji ili ne, Nerisa. Bolje da nas ne vide. Moramo biti oprezni. – odgovorio je Almik. Na horizontu se naziralo jedro.

–Ovako nećemo nigdje stići, brate – Telma se uključila u razgovor-. Gotovo da više nemamo vode i ne znamo koliko smo udaljeni od kopna. Možda nam mogu pomoći.

– Rizik je prevelik. – ustrajao je brat, sumnjajući u ispravnost odluke.

– Almiče, podsjećaš me na majku, uvijek nepovjerljiv prema ljudima – prigovorila mu je starija sestra-. Ne možemo više riskirati; Janira se mora odmoriti ili bismo i nju mogli izgubiti. Ne preostajemo na drugo nego pitati za pomoć. – Nerisa ju je podržala kimajući glavom.

– U redu, uputit ćemo se prema tom brodu da vidimo hoće li na uočiti. – Promijenio je smjer čamca uzimajući kontrolu nad kormilom te počeo veslati jedinim veslom prema brodu koji je izgledao kao da ide prema njima.

Brod se polako približavao. Teopuli su zaključili da su ih ovi uočili. Kada su se našli na otprilike petsto zaveslaja od njih, bilo je jasno da je brod krenuo prema njima. Kocka je bila bačena. Imali su nešto novca. Ako se radilo o ribarima, pretpostavio je da bi mogli platiti prijevoz do Kosa, a ako ne, bolje da se sve što prije završi. Brod je bio puno veći od pohabanog čamca Hermes Teopulosa. Veliko trokutasto jedro odlučno je guralo brod prema njima. S čamca se moglo razaznati par osoba koje su radile na palubi. Pomutnja na brodu upozorila je Almika da se spremaju

ukrcati čamac.

–Vi u čamcu! Tko ste? – čuo se glas s pramca. Muškarac snažne građe prijateljski im je mahnuo rukom.

–Dolazimo iz smjera Samosa. Oluja nam je potrgala jedro pa plutamo. Trebamo prijevoz do Kosa.

–Vidi se da vam je čamac oštećen. Ukrcajte se na brod. Mi idemo u smjeru Nizirona, koji se nalazi uz Kos. Pretpostavljam da vas možemo ostaviti negdje na otoku.

Dva plovila postavila su se jedan uz drugog i djeca su se ukrcala na brod ostavljajući čamac da pluta. Krupni muškarac, koji im se maloprije predstavio, pojavio se pred njima.

–Dobro jutro, djeco. Zovem se Zamar i kapetan sam ove ljuske. Dobrodošli na moj brod. – Široko se nasmiješio-. Ovo je moji ljudi. – Rukom je ukazao na članove posade, desetak muškaraca različite dobi, svi jedan prljaviji od drugog. Djeca su se počela pribojavati da se ipak ne radi o ribarima. Poneki mornar bacao je pohotne poglede na Telmine grudi koje su se isticale zbog djevojčine promočene odjeće. Brod je bez daljnjega bio velik; sigurno je imao više odjeljenja za posadu i znatan prostor za teret. Nije bilo mreža na vidiku.

–Hvala što ste nas pokupili. – razbio je led Almik-. Što vam možemo ponuditi zauzvrat?

– Ne brinite se zasad o tome. Otiđite se odmoriti pa ćemo za par sati jesti i o svemu porazgovarati. – Kapetan im je, smiješeći se, pokazao rukom prema unutrašnjosti broda. Djeca, iscrpljena ali pomalo sumnjičava, međusobno su kratko raspravila situaciju

i odlučila prihvatiti ponudu.

Unutrašnjost broda bila je spartanski opremljena. Spustili su se trošnim drvenim stepenicama i ušli u brodsko skladište. Sa svake strane, uskladištene amfore bile su neuredno poslagane jedna na drugu pored ležajeva koja su zasigurno služila posadi za odmor. Mornar koji ih je vodio zaputio se prema pramcu i uveo ih u malu sobu. Zatim je otišao ostavivši vrata otvorena na što su se Teopuli konačno opustili. Bio je to jako mali prostor, manji od palube broda, ali bio je suh i mogli su svi četvero stati unutra. Almik i Telma još uvijek su osjećali nemir; umor nakupljen tijekom bijega ostavio je trag na četvorki i ubrzo su svi zaspali.

–Ostavite me na miru, prokleti bili! Pustite me! Almiče, pomози mi! – Telmini povici probudili su brata i sestre. Almik je isprva pomislio da mu sestra ima noćnu moru. Otvorio je oči i otišao provjeriti što se događa.

–Pustite moju sestru! – dječak se u skoku ustao, spreman braniti sestru. Snažan udarac bacio ga je na druge dvije djevojčice, koje su uplašeno vikale.

–Makni se, balavče! – bradati mornar prijetio mu je izvučenih šaka. Almik je ponovno ustao i bez razmišljanja krenuo prema mornaru i snažno ga udario u međunožje na što se ovaj iznenađeno povukao vičuću od boli. Dječak se bacio na njega. Drugi mornar mu je podmetnuo nogu na što je Almik, nepripremljen, pao koliko je dug i širok pored stepenica, točno pored Zamarovih nogu. Kapetan broda, snažan i arogantan,

uspravio se pored njega. Almik je pogledao u njegov veliki, orlovski nos, lagano spljošten i izvijen, sigurno rezultat nesretnog susreta s nekim opasnim protivnikom. Duboki ožiljak koji mu je krasio čelo sve do lijeve obrve, davao mu je još suroviji izraz.

–Naredio sam vam da ih ostavite na miru. Pustite ju! – Mornari su se sledili čuvši kapetanov glas.

–To nam je nagrada – prigovorio mu je onaj koji je čvrsto držao Telmu za ruku. Zamar je izvukao mali bodež i bez razmišljanja ga stavio govorniku pod vrat.

–Pusti ju! Odmah! – njegov ton nije dopuštao neposluh pa je mornar pustio djevojku. Telma se u suzama privila uz brata-. Vas trojica da ste se odmah popeli na palubu i da vas nisam više vidio ovdje. – Bacio je pogled na djecu-. Što se vas dvoje tiče, bilo bi najbolje da se vratite u svoju sobu. Molim vas da oprostite mojoj posadi. Oni su ljudi od mora i nedostaje im znanja o gostoljubivosti. Jamčim vam da vas više neće smetati.

Brat i sesra, još uvijek iznenađeni, ustali su i vratili se u kabinu. Nijedno nije prozborilo riječ. Preplašeni, nisu znali mogu li vjerovati kapetanu broda. Zamar, koji ih je zasad poštivao, udaljio se prema palubi mrmljajući nešto sebi u bradu. Prošlo je podne, i iako su imali vrč s vodom, nitko im nije došao ponuditi jelo. Nisu željeli moliti da im donesu hranu. Dan su proveli u šutnji, razmišljajući kako je bila pogreška doći na ovaj brod i gledajući se međusobno sa strahom koji im se odražavao na licima.

–Može li se znati što vam je palo na pamet, idioti?– Zamar

se obratio trojici mornara u privatnosti svog malog smještaja na palubi-. Zar imate slamu umjesto mozga u glavi?– Mornar koji je zgrabio Telmu odlučio je progovoriti.

–Kapetane, rekli ste nam da ćemo na ovom putovanju dobiti plijen i mislili smo....

Zamar ga je ljutito prekinuo:

–Vi ste mislili? Nemate pojma što znači misliti. Zar ne znate koju vrijednost bi mogla imati ova djeca u Tiru? Sigurno su svi četvero još uvijek nevini. Želim da tako i ostane! – naglasio je oštro ih gledajući-. Jesam li bio jasan? – Sva trojica su potvrdno kimnula-. Dovoljno je pogledati njihov čamac da bi shvatili da nemaju pojma o plovidbi. Žele ići na Kos, a mi ćemo ih tamo i odvesti.

–Ali mi se od prošle godine ne možemo približiti Kosu. Uхватit će nas. – prekinuo je drugi mornar ironičnim tonom.

–Ništa vam nije jasno, glupani. Bolje je za sve ako oni misle da su slobodni dok su na brodu jer nam tako neće raditi probleme do dolaska u Tir. Na ovom putovanju nije nas pratila sreća s ukrcavanjima koje smo napravili, ali ova djeca ni sama nisu svjesna koliko vrijede. Znam da već dugo nismo pristali u luku i odmorili se, ali pričekajte još malo. Ako im bilo koji od vas učini nažao, ostavit ću vas u prvoj luci bez plaće i plijena. Nadam se da sam bio jasan. Puno je novca u igri i neću dopustiti da to upropastite ponašajući se kao životinje.

Brod je plovio u smjeru istoka. Plovili su cijeli dan uz pomoć mirnog mora i laganog sjeveroistočnog vjetrova. Predvečer je

kapetan pozvao djecu u svoje odaje. Jedan od mornara došao je po njih, a oni, gladni i nepovjerljivi, brzo su se uspeli, krajičkom oka prateći članove posade pored kojih su prolazili.

–Uđite, prijatelji – na vratima ih je dočekaao nasmiješeni Zamar-. Nadam te da ste se uspeli malo odmoriti. Mi smo tu gore imali puno posla i mislili smo da bi bilo najbolje, uzimajući u obzir jutrošnji incident, ostaviti vas da odmarate do popodneva. – Brat i sestre ušli su u skućeni prostor i skupa sjeli na klupu.

–Dobra večer, kapetane – počeo je govoriti Almik-. Zašto su se Vaši ljudi ponijeli na taj način? – Zamar je očekivao ovo pitanje.

–Nemojte im zamjeriti. Dugo su već na brodu i ponekad se nepromišljeno ponašaju. Već sam ih ukorio. Dobro, ispričajte mi sad sve. Znam da želite ići na Kos, ali ne znam kako ste uspeli doći do mjesta gdje smo vas pokupili. – Almik mu je kratko ispričao sve o bijegu i odiseji s čamcem, ne ulazeći u detalje. Zamar se pravio da pažljivo sluša dok je u glavi računao koliko bi novaca mogao dobiti za svakog od njih na tržišnici robova u Tiru.

–Dakle, bjegunci ste.

–Nikako – objasnila je Telma, pomalo uvrijeđena izjavom-. Nismo bjegunci. Otišli smo sa Samosa jer tamo nemamo više obitelji, a naš najbliži rođak živi na Kosu.

–Ispričavam se, nisam vas želio uvrijediti. Kako god bilo, na ovom brodu ste sigurni. Vjerujem da ste gladni. Dođite pojesti nešto. – Zamar je također sjeo za stol i poslužio se soćnim komadom pečene piletine. Nerisa i Janira odmah su se povele

za njegovim primjerom, lakomo glodajući hranu. Telma i Almik sumnjičavo su se pogledali prije nego što su se i oni prepustili gozbi.

Večera je prošla u miru. Djeca su povratila snagu i utažila glad. Prošla su dva dana od ubojstva roditelja; dva dana duga kao vječnost provedena usred mora. Nisu imali naviku jesti meso; njihova uobičajena ishrana sastojala se od ribe i povrća, a meso se čuvalo samo za posebne prilike. Vratila im se volja za životom.

–Vidim da već neko vrijeme niste jeli – govorio je Zamar češući se po glavi i kopajući po gustoj kosi.

–Da, ponijeli smo jako malo hrane; uglavnom osušenu ribu jer smo mislili da će put biti lakši. Mislili smo da ćemo u ovo vrijeme već biti na Kosu.

–More je prevrtljivo. Najvažnije je da ste živi iako ste dosta skrenuli s puta.

–Zar smo tako daleko od Kosa? – Almik je iznenađeno upitao.

–Ne puno; možda par dana. Znamo da vas je struja odvela prema zapadu. U svakom slučaju ćemo vas odvesti tamo. Neće nam to značajno promijeniti rutu.

–Ništa ne brinite, kapetane. Imamo nešto novaca i platit ćemo vam put. – Almik je izvadio novce iz unutrašnjosti odjeće i ponudio ih Zamaru. Kapetan ih je uzeo i promotrio. Bili su to novci Ptolomejevića.

–Malo je novca, ali bit će dovoljno – pročistio je grlo i promijenio temu, spremajući novac u svoju vrećicu-. Sutra nas čeka dug dan; bit će bolje da se odete odmoriti.

–U redu, kapetane – Telma je odgovorila i ustala od stola.

–Samo još jedna stvar. Bolje bi bilo da ne prelazite preko palube. Govorim to zbog posade. Dobri su ljudi, ali nikad se ne zna. – Zamar je razodijevao djevojku pogledom dok je govorio. Djevojka je bez sumnje vrijedila više od ostalih na tržištu robova u Tiru. Pirat se nasmijao u sebi dok ih je ispraćao.

Noć je prošla bez novih incidenata. Janira je brzo zaspala. Telma i Nerisa bile su zabrinute jer Janira dva dana gotovo da nije ni progovorila, ni plakala niti se igrala. Kao da se zatvorila u sebe samu, izolirajući se od okoline. Almik se osjećao odgovornim zbog situacije u kojoj su se nalazili; pogotovo ga je brinula Janira jer je bila najranjivija.

Ujutro su se kratko popeli na palubu kako bi doručkovali s kapetanom, što je bila dobra izlika za udahnuti malo svježeg zraka. Pohotni pogledi mornara prema Telmi brzo su ih otjerali u unutrašnjost broda. Imali su puno vremena na raspolaganju za razmišljanje. Almik je potvrdio da idu u smjeru istoka; bilo je očito da su skrenuli s puta iako on ne bi rekao da su se nalazi toliko daleko od Kosa. Nije mu bilo jasno kako su se mogli tako jako udaljiti s rute. Nisu htjeli izlaziti, pa su ručali i večerali u potpalublju. Kapetan ih je par puta posjetio kako bi im ulio sigurnost, predviđajući da će krajem sljedećeg dana stići na Kos.

Prošla je ponoć kad su grube ruke zgrabile Telmu i začepile joj usta. Pokušala se boriti, ali ju je više muškaraca primilo i izvuklo iz sobice bez da su brat i sestre ista čuli. Pokušala se osloboditi, ali su ruke koje su je držale bile poput okova. Bojala

se najgoreg. Odveli su ju u potpalublje do baze jarbola. Muškarci su međusobno šaptali dok su Telmine prestravljene oči tražile nepostojeći izlaz iz te situacije. Očajnički se pokušala izvući iz šaka svojih otimača. Snažan udarac u glavu prekinuo je njenu borbu.

Jedan od mornara rastrgao je bluzu koja joj je pokrivala torzo. Njezine drhteće dojke, znojne od borbe, ostale su obnažene pod svjetlom svjetiljki. Drugi član posade, bez buke joj je podigao ostatak odjeće do struka i prepustio se svojim najnižim instinktima. Telma se vratila k svijesti dok je vikala od straha. Bila je potpuno svjesna što joj se događa; njezine najgore noćne more postale su stvarnost i morala je pošto-poto pobjeći.

Silovateljima je popustila pozornost i Telmi su se ruke oslobodile, na što se ona ponovno pokušala osloboditi krupnog mornara koji ju je trenutno zaposjedao. U tom je trenutku buka probudila Almika. Pogledao je oko sebe i vidio sestru zarobljenu mornarovim tijelom. Bijesno je krenuo prema napadaču, izvadio nožić koji je držao skriven u odjeći i od kojeg se nikad nije odvajao, dok je Telma vrištala i svom snagom zabadala nokte u oči nitkova kojeg je imala na sebi. Ostali mornari pokušavali su maknuti Telmine ruke s očiju svog druga.

–Ostavi ju na miru, nitkove! – Almik je skočio na jednog od muškaraca koji su mu priječili put zabijajući mu nožić u rame. Muškarac kojeg je ranio snažno ga je udario koljenom u trbuh, ostavivši ga na podu bez zraka.

–Pusti me, gaduro! – mornar koji je silovao Telmu maknuo se

s nje u bolovima zbog iskopanog oka. Uhvatio ju je svim snagama za vrat i počeo nesmiljeno udarati glavom u jarbol dok je ona vrištala. To je bilo zadnje što je učinila.

–Koji vrug radite, idioti? – Zamar je probio mačem mornara u leđa-. Rekao sam vam da se držite dalje od njih. Glupani! – jedan od mornara mu se pokušao suprotstaviti debelom drvenom motkom.

–Što misliš tko si da nam možeš zapovijedati? – obratio mu se ogroman muškarac koji se morao naginjati kako ne bi dodirivao strop spremišta. Almik, još uvijek na podu, promatrao je scenu ne usuđujući se ustati jer nikad još nije vidio tako velikog čovjeka. Mornar je žustro krenuo prema Zamaru koji je brzim potezima lijeve ruke bacio par noževa u divova prsa, na što se isti raširio po podu kao nepomična masa pored kamenja koji su služili kao protuteža za brod. Treći muškarac, onaj koji je ozlijedio Almika, bacio je motku i počeo moliti za milost. Oštrica Zamarovog mača po drugi put tu večer zabila se u ljudsko meso.

Nerisa i Janira probudile su se preplašene bukom borbe i prestravljeno promatrале scenu ne usuđujući se ni pomaknuti, a još manje izaći iz sobice. Ostale us mirne poput stupova. Ostatak posade znatiželjno se približavao. Almik je ustao i polako se počeo približavati sestri. Telma se nije micala. Glava joj je bila deformirana od udaraca, kosa sljepljena i krv joj je tekla niz vrat. Njezine beživotne oči pune suza gledale su prema palubi. Popravio joj je odjeću kako bi joj pokrio golotinju.

–Kako ti je sestra? – pitao je Zamar.

–Rekao si nam da smo ovdje na sigurnom! – prigovorio mu je dječak glasom punim bijesa i prezira-. Moja sestra je mrtva; tvoju ljudi su je ubili. Ovako izgleda tvoja prokleta pomoć? Pogledao je kapetana hladnim pogledom koji je kratko uznemirio hladnokrvnog kapetana.

–Nisam htio da se ovo dogodi; žao mi je zbog tvoje sestre. Izgubio sam mnogo novaca zbog ovih idiota, ali barem mi više neće smetati. – Zataknuo je mač u korice.

–Novca? Što si točno planirao napraviti s nama, bijedniče? – Zamar mu je udarcem razbio usnu. Almik je trpio bol dok mu je krv tekla u grlo i ostavljala gorak okus.

–Bijednici ste vi! Prodat ću tebe i tvoje sestre kao robove u Tiru. Za tjedan dana stižemo u grad. – glasno se nasmijao.-. Zar ste mislili da s par novčića možete platiti putovanje? Šteta što ti je sestra mrtva; za nju bih dobio puno novca. Barem imam vas, a tijelo vaše sestre će poslužiti posadi za zadovoljavanje potreba dok je još toplo. –Almik je bijesno nasrnuo na njega. Snažan udarac u leđa ostavio ga je bez svijesti.

Nakon nekog vremena, Almik se probudio zatvoren u sobici zajedno sa svojim uplakanim sestricama. S druge strane ogradnog zida od drveta čula se buka. Pokušao je otvoriti vrata, ali su bila zaključana izvana. Bili su zarobljeni. Pogledao je kroz otvore na istrošenom ogradnom zidu i ono što je vidio ubilo ga je u pojam. Par Zamarovih ljudi stali su jedan iza drugog čekajući red za silovanje sestrinog beživotnog tijela. Nisu imali

poštovanja ni za mrtve. Počeo je vikati, psovati, preklinjati, ali činilo se da se njegovi povici ne čuju dalje od njihove ćelije. Bogovi su očito bili zaokupljeni važnijim stvarima da bi se miješali u ovaj jezovit događaj. Proveo je još neko neodređeno vrijeme prijeteći i preklinjući dok nije podlegao osjećajima i počeo plakati zajedno sa sestrama. Što su skrivili bogovima da su ih zapale tolike nesreće jedna za drugom? Ima li još nade za njih u ovom životu? Što ih čeka u zlokobnoj budućnosti koja je pred njima? Ništa više u životu nije bilo važno. Možda ni njihovi bogovi nisu bili stvarni. Almik je priželjkivao smrt kako bi se svi ujedinili s roditeljima.

–Ustanite, djeco! – zvao ih je mornar lupajući po vratima sobice. Nerisa je prva otvorila oči. Sigurno je već bilo podne. Mali otvor koji je predstavljao njihovu ćeliju u oplati brodskog trupa bio je dobro osvijetljen. Oči su joj bile nadražene od plača. Odlučila je probuditi sestru koja je prestravljena otvorila oči, zamišljajući neku novu nesreću. Sestra joj se nasmiješila i snažno je zagrlila. Almik se također probudio i rukom dotaknuo usnu što je odmah izazvalo bol.

Vrata su se otvorila i mornar im je oštrim glasom naredio da izađu. Almik ga je pažljivo pogledao, pokušavajući prepoznati lice jednog od mornara koji su čekali red na silovanje sestre, ali ga nije uspio prepoznati. Muškarac ih je požurivao u uspinjanju na palubu. Almik je primio sestre za ruke i zajedno su se uputili prema stepenicama koje su vodile na palubu. Uz rub jarbola vidjela se crvena mrlja koja je označavala mjesto na kojem su

ubili njihovu sestru. Gledao je oko sebe, ali nije našao njezino tijelo.

Nerisa se preračunala. Sunce je već bilo visoko na nebu kad su se popeli na palubu. Dočekao ih je sunčan dan. Iz očiju djevojčice krenule su nove suze, ali nije znala je li razlog svjetlost ili tuga zbog roditelja i sestre koji više nisu mogli uživati u istom suncu. Janira i dalje nije progovorila ni riječ. Prestravljenim očima uporno je gledala u pod odbijajući razmišljati o stvarnosti koja ju je okruživala. Almik se ljutio na samog sebe zato što je zaspao, a da nije vidio što su napravili s tijelom njegove sestre. Ponovno ju je tražio po palubi, ali jedino je uspio vidjeti tkanine umrljane krvlju pored ograde na desnoj strani broda. Pretpostavio je da su je bacili u more zajedno s tijelima silovatelja. Sama pomisao na to ga je potresla.

–Nadam se da ste se odmorili – Zamar ih je pozdravio kao da se noć prije nije dogodilo ništa izvanredno. Dječaka je iznenadila kapetanova hladnokrvnost. Taj muškarac je bez problema ubio tri člana vlastite posade, a zatim bez žaljenja dopustio da ostali obečaste beživotno sestriino tijelo- . Tražio sam da vas dovedu kako bih vam objasnio kako će se stvari odvijati odsad nadalje. Takve stvari se događaju i ono što se noćas dogodilo vašoj sestri nije se trebalo dogoditi, međutim, kako bismo izbjegli nove incidente, stavit ćemo vam okove kako bismo vas spriječili da počinite neku glupost. Ne želim izgubiti više novca.

–Ne možeš nam to učiniti! – viknula je Nerisa uzrujanog izraza lica.

– Vidim da vam je temperament obiteljska crta – nasmijao se kapetan-. Slušaj, mala, mogu s vama raditi što me volja, čak vas i poslužiti kao hranu ribama. Vaša sestra ih je prošlu noć već nahranila.

–Ti si jedan običan nitkov! – Almik je bijesno odgovorio dok su ga njihovi otimači čvrsto držali.

–Ne veći od onih koji su ubili vaše roditelje.– Almik se iznenadio jer im nisu ispričali kako su im umrli roditelji-. Iznenaden? – pitao je Zamar kao da mu je čitao misli-. Sanjate na glas i vaše noće more već su poznate cijeloj posadi. Kao što sam vam rekao, ne želim da umrete, želim samo da me za vas dobro plate. Život roba i nije tako loš; uvijek ćete imati hrane. Kad vas ne budu mogli više hraniti, prodat će vas nekom drugom. Bit će te imovina s vrijednošću. Ljudi s istoka ne zlostavljaju svoje robove već se često prema njima odnose bolje nego prema članovima obitelji.

–Što smo ti skrivili? Samo smo te zamolili za pomoć.-Nerisa nije shvaćala kapetanovo ponašanje.

–Takav je život, mala. Mladi ste i imate cijeli život pred sobom u kojem možete napredovati i doći do slobode, sve ovisi o vama. Zasad ćete provesti sljedećih tjedan dana do dolaska u Tir u sjeni, za vaše dobro. Ne želite valjda da vam se dogodi isto što i vašoj sestri?

–Rekao si nam da možemo imati povjerenja u tebe i da ćeš nas odvesti na Kos.-Almik je svakog trena bio sve bješnji-. Od početka si nas planirao prodati u ropstvo!

–Kad smo vas uočili u moru, već ste prošli otok Kos. Mi smo vam dali novu priliku za život. Završili biste mrtvi od opeklina i žeđi usred mora. Sad ćete barem imati mogućnost živjeti, a mi ćemo dobiti nagradu za naš trud. Nije ništa osobno; samo posao. Vidjet ćemo se ponovno u Tiru. – Kapetan se okrenuo i zaputio prema svojim odajama, dok su im mornari stavljali okove.

Dani su sporo prolazili u potpaljublju. Mali otvor na ćeliji i jedan obrok po danu bili su jedini znakovi prolaska vremena. Za obrok su dobijali mješavinu brašna i vode koju je bilo teško progutati. Vode im nije nedostajalo, ali je prostor bio malen i bili su primorani obavljati nuždu u kutu sobička.

Iako su prva dva dana bila izrazito naporna, Almik i Nerisa pokušali su nagovoriti mlađu sestru da progovori. Nisu iz nje uspjeli izvući ni jednu riječ. Almik je pronašao komadić ugljena s kojim je crtao škrabotine po zidu kako bi zabavio sestru. Kad bi se smračilo, Nerisa je izmišljala priče nadajući se izvući osmijeh iz malene, ali je bila neuspješna.

Vrijeme im se smiješilo i putovanje je prošlo bez problema. Zamar je ispunio obećanje. Djeca nisu izlazila iz svoje ćelije niti ih je itko došao zlostavljati. Janira nije uspjela povratiti dar govora; čim bi brat i sestra prestajali pričati s njom, spustila bi glavu prema dolje i satima gledala u pod. Jedva je jela napoj koji su im davali i polako je gubila na težini.

Nerisa i Almik imali su puno vremena za raspravu o svemu što im se dogodilo. Jako su im nedostajali sestra i roditelji. Iskorištavali su vrijeme kako bi međusobno dijelili priče o sebi

i svojim doživljajima. Detaljno su se osvrnuli na svoje kratke živote. Naučili su više o samima sebi u tih pa dana nego u svom prijašnjim godinama. Almik je smatrao Nerisu izuzetno zreloom za svoju dob. U početku je puno plakala, ali je vjerovao da je sad puno jača od njega. Ona je isto mislila o bratu. Bila je ponosna na njega i htjela ga je pošto-poto oraspoložiti. Izbjegavali su razgovarati o tome što ih čeka po dolasku u Tir. U trenucima u kojima je Janira bila prisutna duhom, pokušavali su je izvući iz unutrašnjeg ponora u koji je padala, što je bio težak posao koji je davao gotovo nezamjetne rezultate. Malena je padala u tešku depresiju iz koje je brat i sestra nisu znali izvući.

Dani su prolazili i putovanje je došlo kraju. Prijepodne osmog dana zarobljeništva, Zamar je došao do njihove ćelije noseći krinku ljubaznog čovjeka nesposobnog učiniti nažao. Stigli su u Tir.

IV

Dan je bio sunčan u Tiru. Grad se nalazio na istočnoj obali Mediterana, mora koje je povezivalo cijeli svijet, tog Mare Nostruma kojeg su Rimljani žarko željeli pripojiti svom rastućem carstvu. Metropola, razorena od strane Aleksandra Velikog i njegove vojske prije gotovo jednog stoljeća, bila je smještena na važnoj strateškoj točki koja je predstavljala prirodni ulaz u istočne zemlje. Stari karavanski putovi, koji su neko vrijeme promijenili smjer, brzo su se vratili u Tir. Stari grad, gotovo potpuno uništen prije mnogo godina, izdigao se iz pepela s novom snagom. Azijski putovi, koji su prelazili preko Eufrata i Tigrisa, donosili su u grad egzotičnu trgovačku robu koja se poslije isporučivala u Egipat na jugu, prema sjeveru u smjeru antičkog Makedonskog carstva i prema Mediteranu do Melkartovih stupova pa čak i van civiliziranog svijeta zahvaljujući gorljivosti njihovih trgovaca. Zauzvrat, Tir je postao izvor sirovina za Perzijance i njihove pogranične susjede, opskrbljujući ih vinima, uljima, keramikom i robovima. Nekad potpuno razrušen grad pretvorio se u glavno tržište istočne obale Mediterana za potrebe kupnje i prodaje ljudi kao radne snage. Strateški položaj omogućio mu je opskrbu robovima mnogih trgovaca koji su lutali po glavnim gradovima istočnog Mediterana i Bliskog Istoka.

Bilo koji čovjek mogao je pasti u ropstvo. Ratovi i plemenski

sporovi bili su najčešći izvori za obskrbu robljem koje je poslije upotrebljavano kao radna snaga u hramovima, na obradivim površinama i imanjima. Drugi izvor bilo je dužničko ropstvo kao posljedica nemogućnosti otplate duga drugim građanima ili imanjima, što se u mnogim zemljama kažnjavalo otplatom duga kroz gubitak slobode u određenom vremenskom periodu. Gubitak skrbnika i doma također je mogao odvesti u ropstvo.

Janira, Nerisa i Almik promatrali su grad s palube broda, zabrinuti za svoju budućnost. U svom selu nikad nisu vidjeli robove iako su točno znali o kome se radi – o ljudima koje su bogovi napustili i koji su izgubili slobodu. Imali su osjećaj da su postali žrtvama božanskih hirova i da su ih bogovi napustili ostavivši ih na rubu ponora punog nesigurnosti. Najviše su se bojali da će ih rastaviti. Janira još uvijek nije shvaćala što se događa s njima. Nerisa i Almik su joj dan prije pokušali objasniti, ali djevojčica nije uspjevala shvatiti zašto moraju ići živjeti u kuću nekog stranca. Uporno je govorila da se želi vratiti kući k roditeljima i to je bilo jedino što je govorila tijekom zarobljeništva.

Tir je posjetiteljima predstavljao sliku tgovačke vreve usporedive s ostalim velikim svjetskim gradovima. Brojni brodovi neprekidno su uplovljavali i isplovljavali iz luke, vezani jedni za druge zbog nedostatka prostora na pristaništima. Zamarov brod pristao je tik uz brod sličnih razmjera. Kapetani su se pozdravili. Jezik kojim su govorili djeci je bio nepoznat. Kasnije će Almik saznati da su pričali feničkim jezikom. Da bi

došla do pristaništa, djeca su okovana morala prelaziti s broda na brod pored nezainteresiranih pogleda posade drugih brodova.

Nerisa i Almik još jednom su pokušali nagovoriti pirata da odustane od prodaje, na što je jedan od mornara udario Almika u rebra, dok se Janira prilijepila za sestru.

Mala grupa, na čelu sa Zamarom i u pratnji četvorice mornara, krenula je prema zakrčenom gradskom pristaništu. U luci se osjećao intenzivan miris koji je dolazio sa štandova na kojima su se pripremale pečene sardine, poznato tamošnje jelo. Na štandovima su se također prodavali pivo, vino i različita jako začinjena hrana koja je svojim jakim aromama napajala osjete prolaznika. Djecu je, vidjevši toliku hranu, zaboljela utroba od gladi; više od tjedan dana jeli su isključivo hranu napravljenu od brašna i vode te poneke ostatke hrane koje su im donosili mornari.

Zamarovi ljudi vodili su ih kroz uske i sumorne ulice koje su vodile u napučeni grad. Mirise luke zamijenili su drugi jednako intenzivni mirisi. Rubovi ulica bili su puni smeća i fekalija koje su proizveli stanovnici, a insekti su u velikom broju slobodno lutali po njima. Mogao se vidjeti i poneki glodavac koji je uživao u ostacima, što je Almika odmah podsjetilo na scenu kojoj je u kući svjedočio zajedno s Telmom. Hodajući gradom morali su proći kroz različite dijelove grada. Djeci je to bio prvi posjet jednom gradu. Osim Almika, nitko od njih nije nikad izašao iz sela, koje ima manje od dvjesto stanovnika.

Janira nije ni osjećala okove koje je nosila. Hodala je širom

otvorenih očiju, promatrajući neobične likove koji su hodali po tom gradu punom nijansi. Almik je bio razočaran onim što je vidio ulazeći u grad; grad je izgledao kao svinjac, toliko drugačiji od dalekih grčkih akropola koje je posjetio zajedno s ocem. Nerisi nije bilo jasno kako je toliko ljudi moglo živjeti u tako malom prostoru. Nedostajali su joj plaža i kuća na Samosu te je instinktivno čvršće primila sestru za ruku.

Hodali su duže vrijeme po nepravilnim i prljavim ulicama. Prošli su kroz kožarsku četvrt, u kojem je obrada kože proizvodila smrad koji je izazivao mučninu ulazeći u nosnice prolaznika. Također su prošli kroz četvrt gdje su živjeli proizvođači košara, gdje su pored nekih ulaza vidjeli divne umjetničke radove napravljene od palme i trske i spremne za prodaju. U tkalačkoj četvrti ulice su bile prekrivene stotinama tkanina i sagova obješenih na zidove kuća, tvoreći višebojni mozaik koji je izgledao kao ulaz u drugi svijet. Nerisa se divila tkaninama živih boja koje sus stvarale različite zanimljive oblike. Nastavili su hodati sve dok se kuće nisu polako prorijedile. Skrenuli su za ugao i našli se pred brdima koja su se nalazila iznad zidina grada.

Djecu su već boljeli gležnjevi kad su prošli gradske zidine. Zamar je grupu odveo uskim, rijetko korištenim puteljkom koji se gubio iza brežuljka. Došavši do zaobljenog vrha brežuljka, djeca su pogledala na drugu stranu i pitala se što ih tamo čeka. Na dnu brežuljka, na istočnoj kosini, nalazila se skupina kuća okružena palisadom koja je zauzimala veliku količinu prostora.

Almik je oštrog pogleda gledao velike drvene kaveze unutar palisade i shvatio gdje ih Zamar vodi. Puteljak se krivudavo spuštao do palisade izgrađene od nepravilnih drvenih klada, suhe slame i blata, tvoreći zidić nešto viši od odrasle osobe. Smatrao je da ga ne bi bilo teško preskočiti. Nastavili su hodati uz rub građevine dok nisu došli do zatvorenih vrata napravljenih od dviju debelih drvenih ploča. Zamar je izvadio svoj brončani mač i snažno lupio po vratima drškom oružja. Vrata su se ubrzo počela otvarati. Niski muškarac, Nerisine visine, otvorio je teška vrata kako bi pirati mogli ući. Patuljak je prepoznao kapetana i ponizno ga pozdravio. Razmijenili su par riječi te im je mali muškarac pokazao da ga prate. Grupa je krenula za kapetanom. Djeca su prestrašeno gledala u nepoznatu okolinu.

Unutrašnjost građevine bila je prostrana i predstavljala veliku ravnu površinu poprskanu s obje strane zgradama od opeke. Brojne osobe obavljale su svoje poslove i cijela slika ostavljala je dojam malog sela koji se razvio u sjeni velikog grada. U sredini prostora, isticale su se ogromne drvene građevine koje je Almik uočio s vrha brežuljka. Grupa je prošla pored njih. Miris kaveza bio je intenzivan i neugodan. Djeca su promatrala osobe zatvorene u njima, prljave, obučene u krpe ili gole, ugaslih očiju. Izgledali su kao utvare. Bilo je tu muškaraca, žena i djece, zatvorenih u različite odjeljke – pojedinaca koji su izazivali strah ili žaljenje. Svi različiti jedni od drugih, ali svi robovi.

Patuljak je natavio hodati prema kamenoj građevini podignutoj na kraju palisade. Došavši do građevine, grupa se

zaustavila. Patuljak se obratio Zamaru na onom istom neobičnom jeziku od prije i dva muškarca su ušla u građevinu.

Prošlo je dosta vremena otkad je kapetan ušao u zgradu koja je izgledala kao sjedište uprave kompleksa. Mornari su se opustili pričajući o svojim temama, dok su djeca, još uvijek u okovima, razmjenjivala dojmove o mjestu gdje su se nalazili kad je Zamar, zajedno s još jednim korpulentnim muškarcem u pedesetim godinama, guste sijede brade, izašao iz zgrade. Krenuli su prema djeci i nepoznati čovjek zagledao se u brata i sestre, promatrajući ih iskusnim očima, tražeći moguće nedostatke na robi, procijenjujući njihovu trgovačku vrijednost. Tražio je da otvore usta, na što see Almik pobunio dok ga novi udarac u rebra nije natjerao da promijeni ponašanje.

Istraživanje je kratko trajalo. Muškarac je izmijenio par riječi sa Zamarom i obojica su se vratila u zgradu.

Djeca su sad postala svjesnija situacije u kojoj su se nalazila; pregovarala se njihova cijena. Činilo se kao da im je sudbina već zapečaćena i da će ih, bez obzira na njihove neumorne molbe, kapetan ipak prodati tom čovjeku. Sve troje čvrsto se primilo za ruke i međusobno se pogledavalo.

Vrata su se ponovno otvorila i Zamar je izašao s osmijehom na licu. Zatvorio je vrata i pridružio se grupi. Djeca su na trenutak pomislila da su ga ipak krivo procijenila.

–Izgleda da se naši putovi ovdje razilaze. – Hodao je prema djeci ne mogavši skinuti osmijeh s lica-. Dobili ste gospodara.

–Što si nam to napravio? – Ogorčena Nerisa pitala je

njegurnim glasom. Potvrdili su se njezini najveći strahovi.

–Prodao sam vas jednom od najpoznatijih tirskih trgovaca robovima i po odličnoj cijeni. – Desnom rukom dotaknuo je vrećicu koju je nosio zataknutu za odjeću-. Ubrzo ćete otići na neko novo mjesto. Mora dobiti povrat onoga što je platio za vas.

–Vrijedan si prezira – prigovorio mu je Almik.

–Iako mi ne vjeruješ, kako sam ti rekao prije par dana, učinio sam vam uslugu kad sam vas pokupio na moru i spriječio da umrete od žeđi, iako mi je žao zbog vaše sestre. Zamolio sam ga da vas pokuša prodati zajedno – lažno se ispričavao djeci-. Samo smo napravili razmjenu; ja sam vas spasio, a vi ste mi platili za to. Bilo mi je zadovoljstvo surađivati s vama.

Pirat se oprostio ne očekujući odgovor, vratio se svojim ljudima dajući im znak da ga prate i krenuo prema izlazu iz građevine. Djeca su ostala, čekajući svoju neizvjesnu budućnost pod budnim okom dvojice snažnih muškaraca koji su stajali pored njih kao obrambene kule.

Nakon nekog vremena vrata su se ponovno otvorila i prišao im je trgovac robljem.

–Koliko ti je godina? – pitao je Almika na slabom grčkom jeziku.

–Deset – odgovorio je slabašnim glasom.

–Znaš li išta raditi? – upitao ga je ponovno, gledajući ga prodornim pogledom.

–Ribar sam, ali nismo učinili ništa loše da bismo završili ovdje – njegov sugovornik pravio se da ga ne čuje.

–Govoriš li samo grčki?

–Govorim ga i pišem.

–Pišeš? Zanimljivo! A vas dvije? – obratio se Nerisi i Janiri.

–Pomažemo majci u kući, pričamo grčki, a ja ga znam pomalo i pisati. – Janira je i dalje šutjela.

–Jako zanimljivo. – ponovio je sebi u bradu-. Nećete provesti puno vremena ovdje. Sutra je tržni dan tako da ćemo otići u kratku posjetu gradu i neka vam je sa srećom.

Muškarci koji su ih čuvali odveli su ih do kaveza u središnjem dijelu kompleksa. Jedan od njih otvorio je vrata povukavši tešku metalnu šipku te su ih ugurali unutra i zatvorili za njima vrata. Kavez je bio prazan, kao da je samo na njih čekao. Jedino što se unutra nalazilo bio je vrč pun vode. Janira je zgrabila vrč i počela halapljivo piti, a brat i sestra su joj se približili kako bi i oni mogli popiti. Utažili su žeđ i sjeli u sjenu ispod drvenih ploča od kojih je bio napravljen krov kaveza. Skupili su se jedno uz drugo, kao i kad su izgubili sestru, gledajući pred sebe pogleda lišenih nade, kao i pojedinci zatvoreni u drugim kavezima. Vladala je potpuna tišina; nitko od zarobljenih nije mogao progovoriti ni riječ jer su znali da im riječi neće vratiti slobodu.

Ostatak dana prošao je u vječnoj tišini. Janira je kroz rešetke kaveza gledala ogromne pse koji su spavali u središnjem dijelu, iskorištavajući sjenu obližnjih zgrada. Nerisa je neutješno plakala od bojazni za sestru u slučaju da ih razdvoje. Almik nije mogao prestati razmišljati o činjenici da bi im ovo mogla biti posljednja zajednička noć i žalio je što ih je iznevjerio i što nije uspio

pomoći roditeljima.

Bližila se večer kad je mala grupa muškaraca došla do kaveza u pratnji pasa koji su u dosadi njuškali oko sebe. Zaustavili su se pred kavezima i počeli raspravljati na neobičnom jeziku kojeg je koristio i Zamar. Jezik možda je bio neobičan, mislio je Almik, ali značenje je bilo jasno; došli su unaprijed pogledati i izabrati robu koju će kupiti. Almik je za to vrijeme i njih promatrao. Bilo ih je jedanaest ili dvanaest i bili su bogato obučeni. Tunike su odavale dobar društveni i ekonomski status. Pretpostavljao je da se radi o trgovcima, prinčevima i moćnim ljudima. Različitih izraza lica, neki ljubaznih, a neki podmuklih i sitiničavih, muškarci su ih znatiželjno promatrali. Što ih je navelo da dođu ondje kupiti robove? Shvatio je da su im životi svima u rukama sudbine.

Bilo je neobično gledati zoru dok je sunce izlazilo na kopnu. Almik i sestre uvijek su ga gledali kako se rađa u moru. Sve troje je nemirno provelo noć; zatvarali su oči na kratke periode i budili se prestrašeno gledajući jesu li još uvijek svi na broju. Nerisa je razmijenila nekoliko riječi s Grkinjom koja se nalazila u kavezu pored. Objasnila im je da se nalaze na imanju jednog od najvećih trgovaca robljem u regiji. Ona je dospjela tamo jer joj otac nije bio u mogućnosti platiti kartaške dugove, a prije otprilike mjesec dana mu je istekao rok za plaćanje njezine slobode. Također im je objasnila da jednom tjedno odvoze dva kola puna robova za prodaju na tržnicu u Tir; opskrba robljem na imanju bila je neprekidna.

Sunce je već bilo potpuno vidljivo kad je desetak muškaraca krenulo prema kavezima u pratnji dvojica kola koja su vukli volovi. Bio je tržni dan u Tiru. Djeca su nervozno ustala. Dva muškarca su im prišla, a oni su se, preplašeni, čvrsto zagrlili.

Muškarci su ih natjerali da se popnu u jedno od kola s čijih su se bočnih strana, napravljenih od drveta, uzdizali kolci, međusobno spojeni redovima užih trupaca u horizontalnom položaju, stvarajući tako krovište koje je sprječavalo bilo kakav pokušaj bijega.

Nakon što je i posljednja osoba ušla u dupkom puna kola, vrata na stražnjem dijelu su se zatvorila. Almik je izbrojao dvanaest osoba u svojim kolima i šest u drugim. U potonjim kolima vozili su se samo muškarci, snažne građe, s okovima na rukama i nogama te povezani jednim lancem. Sudeći prema mjerama opreza i činjenici da je osam do zuba naoružanih čuvara pratilo kola, radilo se o opasnim muškarcima. Njihova kola pratila su samo dva čuvara; jedan je sjedio ispred kaveza, a drugi je hodao iza vrata. Almik je zatim promotrio svoje suputnike. Sestre su, kao i on, stajale zbog nedostatka prostora za sjedenje. Ispred njih, uz samog vozača kola, sjedilo je pet mladih žena u svojim dvadesetim godinama, crne kose i maslinaste puti; strankinje iz dalekih zemalja. S druge strane sjedila je žena koja je noć prije razgovarala s Nerisom i vikala čuvarima da je greškom prodana u roblje. Pored nje sjedio je bračni par s djetetom otprilike Almikove dobi.

Vidjeli su trgovca robljem u raskošnom palankinu ukrašenom

zastorima živih boja, koji su nosila četiri snažna nosača puti boje ebanovine. Obukao je najraskošnije odijelo. Njegovo prijevozno sredstvo stalo je na čelo povorke. Izašli su iz palisade i krenuli prema jugu.

–Kamo nas vode, Almiče?

–Pretpostavljam na prodaju, Janira, ali ne znam da li u Tir jer ne idemo istim putem kao i jučer.

–Želim ići s tobom.

–Smiri se, dušo, neće nas razdvojiti jer smo braća. Čula si što je rekao Zamar.

–Nisam baš sigurna – uključila se u razgovor Nerisa.

–Zašto to kažeš, Nerisa? Nema smisla da na razdvoje.

–Smisla? Ne traži smisao u ovome, Almiče. Sjeti se što nam se sve dosad dogodilo. Sjeti se što su napravili ovoj ženi. – Pogledala je ženu koja je i dalje dozivala muškarca koji ju je uveo u kola, inzistirajući da se radi o grešci-. Bojim se najgoreg; sigurna sam da će nas odvojeno prodati. – Nerisine oči odražavale su crne slutnje.

–Ne želim to vjerovati.

–Ne brini sad, Janira – Almik je krajičkom oka pogledao Nerisu-. Idemo napraviti dogovor. Istina je da ne znamo kad ni kome će nas prodati. Također ne znamo hoće li nas prodati skupa ili odvojeno. Bez obzira što nam se dogodi i tko nas kupi, najvažnije je da ostanemo živi i da se zakunemo da nećemo stati dok ne pronađemo jedni druge. – Sestre su bile na rubu suza.

–Zakunimo se odmah.– Nerisa je snažno primila brata i sestru

za ruke.

– Da, tako ćemo sigurno pronaći jedni druge.– Najmanjoj se odmah popravilo raspoloženje.

–U redu, zakunimo se. – Almik je primio Janiru za ruku stvarajući tako uski krug između njih troje-. Ponavljajte za mnom: „Kunem se da ću, gdje god da jesam, tražiti braću dok ih ne pronađem i zajedno s njima ponovno steknem slobodu. Kunem se roditeljima“. – Djevojčice su ponovile zakletvu dok su ih ostali robovi, osim žene koja je odustala od vikanja na ljude koji su je zarobili, gledali nesposobni razumijeti njihove riječi izgovorene na, u tom području, nepoznatom jeziku. Brat i sestre zagrlili su se s ljubavlju, kao i mnogo puta dosad otkad je Almik navršio deset godina, i pustili suze da im slobodno teku niz lice.

Procesija je nastavila u smjeru juga prolazeći uz jedan od brežuljaka te potom nastavila u smjeru zapada. Uskoro su mogli vidjeti grad. Tir je bio grad koji se, tijekom obnove, počeo širiti duž obale, iskorištavajući tako mogućnosti prekomorske komunikacije koju mu je dao taj prestižni geografski položaj. Približavajući se gradu, viđali su sve više ljudi koji su obavljali svoje svakodnevne poslove. Došli su do podnožja malih zidina. Almika je iznenadilo što jedan tako velik grad ima tako niske zidine. Kasnije će saznati da stanovnici Tira nisu više polagali nade da će ih zidine zaštititi. Grad, koji se u prošlosti smatrao najsigurnijim na svijetu i neosvojivim, ostao je neporažen sve dok ga protivno svim očekivanjima, prije sto godina, nije opsjeo i osvojio Aleksandar Veliki, zajedno sa svojom makedonskom

vojskom. Protok ljudi ispod zidina bio je neprekidan. Procesija se zaustavila ispred drvenih platformi oko kojih se vrtio veliki broj ljudi.

Kola su se zaustavila pored raskošnih trgovina. Trgovac robljem ušao je u jednu od njih dok su čuvari otvarali vrata kola u kojima su se nalazila djeca i naređivali svima koji su bili unutra da uđu u drugu trgovinu. Trgovine su bile izgrađene od velikih drvenih šipki učvršćenih debelim užetima od konoplje i čvrstih višebojnih tkanina koje su činile zidove. Zarobljenici su prošli kroz trgovinu i izašli na stražnja vrata iza kojih su se nalazili debeli kolci zabijeni u zemlju koji su služili za privezivanje robova. Ispred njih se nalazila mala terasa, skrivena od znatiželjnih očiju prolaznika u vanjskom dijelu gdje su ostavili kola. Djeca su imala pogled na stražnju stranu platformi koje su jednostavnim stepenicama bile povezane s terasom. Čuvari su doveli i muškarce iz drugih kola koji su i dalje imali debelu stražu.

Nakon nekog vremena pojavio se i trgovac robljem. Prišao im je živo razgovarajući s muškarcem obučenim u elegantnu tuniku živih boja i profinjene pletene sandale. Pažljivo su pregledali robove i nastavili s razgovorom. Kako se sunce penjalo, tako je žamor ljudi u vanjskom dijelu postajao sve glasniji. Nešto prije podne, muškarac koji je razgovarao s trgovcem robljem popeo se na platformu i počeo dozivati ljude koji su se nalazili u vanjskom dijelu. Čuvari su s poteškoćom odveli muškarce iz drugih kola na platformu. Muškarac u šarenoj tunici predstavljao ih je zainteresiranim kupcima, ukazujući na snažnu građu jednog

od njih ili visinu drugog.

–Izgleda da ih prodaju skupa. – rekla je Nerisa s nadom u glasu.

–Istina je – potvrdila je Janira-. Prodat će nas zajedno.

Trampa između čovjeka na platformi i potencijalnih kupaca se nastavila. Djeca nisu mogla razumijeti jezik, ali im je bilo jasno da se cjenkaju. Trampa se nastavila sve dok čuvari nisu konačno odveli s platforme tri muškarca iz grupe.

–Prodali su ih odvojeno – rekao je Almik teškim glasom punim pesimizma. Sestre su šutjele. Ponovno su se zagriili kao da im je to posljednji put.

Trampa na platformi trajala je gotovo cijelo prijedodne prije nego što su na red došla djeca. Popeli su se na platformu zajedno s Grkinjom i bračnim parom s djetetom. Svi su šutjeli, okovani i u strahu za budućnost. Čuvari se nisu bojali mogućeg bijega robova.

S visine se pružao dobar pogled na trg. Bio je pun platformi posloženih u polukrug u velikom radijusu. Brojne osobe lutale su između platformi slušajući prodavače i promatrajući robove koji su se nalazili pred njima. Čovjek u šarenoj tunici krenuo je u izlaganje kako bi što bolje prodao svoju robu. Gomila se počela skupljati oko platforme kako bi uživala u spektaklu. Uskoro je počelo nadmetanje. Kad je prodaja zaključena, nakićena žena pobjedonosno je uzviknula i čuvari su odveli Janiru. Almik i Nerisa krenuli su za njom vičući i boreći se, ali su ih zaustavili udarci u leđa. Nadmetanje se nastavilo dok su brat i sestra suznih

očiju nemoćno gledali kako se Janira gubi u gomili bez da su imali vremena oprostiti se od nje. Prodavač je sve više podizao glas kako bi privukao pažnju potencijalnih kupaca, pokazujući sad na jednu, sad na drugu osobu. Sklopljen je još jedan dogovor i čuvari su odveli muškarca, odvojivši ga od uplakane žene i djeteta. Galama među ljudima je rasla kao da je patnja robova za njih predstavljala spektakl. Prodavač ih je nastavio nuditi prolaznicima. Dražba je ponovno počela i iako je ovaj put nadmetanje bilo tijesno, čuvari su na kraju odveli Narisu i ženu iz Grčke s kojom je noć prije razgovarala. Nerisa je tužnim očima pogledala brata misleći da ga nikad više neće vidjeti. Noge su je jedva držale dok se pokušavala spustiti s platforme. Oči su joj bile pune suza, a srce slomljeno na komadiće.

Almik je potonuo vidjevši da je izgubio svaku vezu s obitelji. Nije bio svjestan koliko je vremena prošlo dok ga jedan od čuvara nije gurnuo prema stepenicama. Vratio se u stvarnost i shvatio da ima gospodara. Čuvar ga je, zajedno s drugim dječakom, odveo u trgovinu kroz koju su ujutro ušli. Prestrašeno su se pogledali, ne znajući kakva ih sudbina čeka. Muškarac, kojeg Almik dosad nije primijetio, ustao je i pozdravio četvoricu koji su također ušli u trgovinu, razmijenio s njima par riječi te se približio dječacima i pozorno ih promotrio. Almik ga je prepoznao kao jednog od potencijalnih kupaca koji su dan prije došli na imanje trgovca robljem. Bio je to muškarac od nekih dvadeset i pet godina, smeđe puti, orlovskog nosa, crne kose i ljubaznog pogleda. Ponovno su popričali nakon čega je

muškarac predao šaku novca trgovcu. Obratio se dječacima na onom nepoznatom jeziku i s umirujućim osmijehom na licu, nakon čega su dječaci osjetili snažne udarce u leđa koji su značili da je vrijeme za ljubaznost prošlo i da je došlo vrijeme pokreta. Almiku je već bilo dosta ljubaznih osmijeha i udaraca u leđa.

Muškarac je krenuo prema unutrašnjosti grada, ulazeći kroz južna vrata u zidinama. Pratila su ga ostala trojica, cijelo vrijeme gurajući i rugajući se Almiku i drugom dječaku. Strukturu grada činila je komplicirana i kaotična mreža ulica koje su se izvijale, spuštale ili penjale bez ikakvog reda. Prolazili su kroz gusto napućene četvrti gdje stanovnici uopće nisu obraćali pažnju na njih. Dječaci su još uvijek imali okove na sad već krvavim zglobovima što im je otežavalo kretanje. Hodali su smrdljivim ulicama, punim izmeta i urina koji su ispuštali snažan smrad koji je Almik već smatrao normalnim za velike gradove. Oba dječaka osjećala su se izgubljeno jer su zbog vijugavih ulica izgubili osjećaj za orijentaciju. Iznenadili su se kad su iz ugla ugledali more. Uličica je završavala u uskom prolazu u zidinama koji se pretvarao u široku aveniju koja je pratila obalu. Krenuli su prema sjeveru. U daljini se savršeno nazirao originalni grad Tir koji je, zahvaljujući Aleksandru Velikom, zauvijek ostao povezan s kopnom.

Dugačka ulica, zapravo zemljani put između mora i zidina, bila je puna ljudi koji su se bavili ribarstvom. Almik je prepoznao mnogo opreme koju su koristili njegov otac i drugi muškarci iz sela. Iskusni ribari popravljali su mreže ili pripremali

ribu za prijenos u zemlje u unutrašnjosti. Poneke žene i djeca pomagali su u poslu. Ribarske barke bile su ponešto drugačije, dužeg trupa i bez očiju ili božanstava na pramcu, iako su neke na krmi imale izrezbarene konjske figure. Male građevine koje su se nalazile između ulice i zidina izgledale su još manje i krhkije iz blizine. Almik je zaključio da su u mnogima od njih smještene obitelji velike poput njegove. Sjetio se majke koja je pripremala objed pored prozora.

Put se nastavljao prema sjeveru. Kako su se približavali poluotoku, nekad velikom i neosvoјivom Tiru, male kuće zamijenila su sve veća skladišta. Flotu plovila privezanih na pristaništima sad su činili teretni brodovi i pokoјi ratni brod, vjeroјatno iz istog grada.

Ponovno su skrenuli prema zidinama, na mјestu malo udaljenijem od obale i ušli kroz druga mala vrata, vijugajući uličicama dok nisu došli do trga punog trgovaca koji su izlagali svoju robu potencijalnim kupcima. Tkalci, stočari, poljoprivrednici, pisari, vidovnjaci, nadržiliječnici; sve što je jednoј osobi bilo potrebno, moglo se naći na tom trgu. Prošli su po sredini trga i ušli u slijepu ulicu koja je završavala u malom dvorištu u koji se ulazilo kroz veliki svod. Zaputili su se prema vratima na desnoj strani dvorišta. Sluga je pozdravio muškarca i otvorio im vrata. Ušli su u unutrašnje dvorište koje je više ličilo na vrt nego na unutrašnjost kuće. Visoke palme i okrugla stabla naranče krasili su dvorište, okružena niskim i gustim raslinjem koje je u geometričkom obliku okruživalo stabla. Mala grupa

zaustavila se u sjeni stabala palmi.

U sredini dvorišta, stariji muškarac u četrdestima davao je upute vrtlaru dok je pažljivo proučavao lišće naranče. Dva dječaka, pod budnim očima svojih čuvara, tu i tamo su se pogledali krajičkom oka. Almik je vidio kako je njegov partner u nesreći plakao kad su ga odvojili od majke i pokunjeno hodao cijelim putem. Sad su obojica nervozno pregledavali mjesto u kojem su se nalazili. Starac se približio grupi i bacio pogled na njih dok je razgovarao s muškarcem koji ih je kupio. Počeli su razgovarati na onom jeziku, pogledavajući jednog pa drugog dječaka. Zatim im se starac obratio na grčkom jeziku.

–Dobar dan! Zovem se Abta, tirski sam trgovac i vaš novi gospodar. – Almika je iznenadilo što im se obratio na grčkom-. Kupio sam vas jer su mi za, moje lučke poslove, potrebni mladi i snažni ljudi koji pričaju grčki jezik. Grci ste, zar ne?

–Da – odgovorio je Almik, dok je njegov kolega samo kimnuo glavom.

–Trebali biste znati da imam naviku nazivati svoje robove po mjestima iz kojih su došli. Rečeno mi je da je jedan od vas s Naksosa, a drugi sa Samosa. Koji je od vas dvojice s Naksosa?

–Ja – promrmljao je pokunjeno drugi dječak.

–U redu, onda se od sad zoveš Naksos, a ti Samos – završio je Abta gledajući Almika-. Sada će vam Aylos – pokazujući na muškarca koji ih je kupio – objasniti pravila u mom domu. Znajte da sam vrlo strog prema robovima. Najmanji problem može dovesti do prodaje ili pogubljenja. Međutim, ako me budete

dobro služili, možda vas pred kraj života oslobodim kako biste mogli umrijeti kao slobodni ljudi. Samo o vama ovisi. Ako imate neke posebne sposobnosti ili znanja, želim to znati. Što god smatrate važnim recite Aylosu i on će mi prenijeti informaciju. Ako se ne budete ponašali u skladu s očekivanjima, bit ćete kažnjeni. Ako pak premašite očekivanja, živjet ćete bolje nego što biste živjeli u svojim domovima; neće vam nedostajati žena i ako budete željeli imati obitelj, bit će vam dopušteno dok je god brak sklopljen između osoba koje su u mom vlasništvu.

Dječaci nisu znali što odgovoriti iako njihov sugovornik nije ni očekivao odgovor. Abta je ponovno počeo razgovarati s Aylosom na neobičnom jeziku te se zatim vratio u vrt promatrati zelene i šiljaste listove svojih voljenih naranči.

Janira nije shvaćala što se događa kad ju je onaj čovjek natjerao da siđe s platforme. Kad su ušli u trgovinu, starija žena u svojim tridesetim godinama, naredila je da joj skinu okove s nogu i stave tanji i lakši lanac oko vrata. Pokušala je ženi objasniti da je došlo do pogreške, da su joj brat i sestra ostali na platformi, ali svi su govorili onim čudnim, nerazumljivim jezikom.

Žena je nervozno izašla iz trgovine, vukući Janiru za sobom. Bila je izuzetno zadovoljna svojim novim vlasništvom. Uložila je puno truda u uvjeravanje supruga da kupe robinju koja bi im smanjila obujam posla. Prijateljice su joj govorile da nikad neće uspjeti nabaviti robinju koja bi njoj i njezinim kćerima pomagala u gostionici. Trebali su još radne snage kojoj ne bi trebali davati

plaću i najjednostavnije rješenje bilo je kupiti jeftinu robinju. Bilo bi joj draže kupiti stariju od onih koje su se tamo nudile, ali joj je bila preskupa pa se morala zadovoljiti mladom. Ova će joj s vremenom biti od veće koristi i moći će ju odgajati po svojoj volji. S druge strane, neće biti u opasnosti od njezinog muža, najviše se bojala muževe nevjere.

Janira je rukama grabila lanac kako bi izbjegla trzaje od povlačenja lanca; već je znala što mogu učiniti okovi na nogama i nije htjela da joj se isto dogodi na vratu. Ušli su u unutrašnjost grada i lutali po zamršenim uličicama. Put nije bio dug i ubrzo su došli do dvokatnice napravljene od opeke. Žena je otvorila vrata i ušla u gostionicu. Janira nikad nije ušla u gostionicu, ali je, zahvaljujući Telminim pričama, znala kako izgleda. Sestra joj je pričala da tamo muškarci idu jesti i piti, a da u ponekima postoje i odaje za spavanje. Ovo je bila povećća gostionica, s desetak izduženih stolova za kojima su gosti jeli, pili i glasno razgovarali. Spustila je glavu od srama što se nalazi na mjestu koje joj je majka uvijek savjetovala izbjegavati. Poštene djevojke nikad nisu ulazile u gostionicu. Pod je bio toliko pun ostataka hrane da su insekti lutali između stolova u potrazi za okrijepom. Janira je od gađenja odvrtila pogled. Na lijevoj strani, pregrada je razdvajala prostor za goste od kuhinje. Debeo muškarac uzeo je tanjure s hranom zarivajući prste u tu mješavinu kako bi ih čvršće primio i odnio do jednog od stolova. Pored njega, djevojka od dvadesetak godina u jednoj je ruci nosila vrčeve za isti stol, dok je drugom tjerala muhe. Prostor je bio preplavljen

smradom ustajale hrane. Na drugom kraju prostorije nalazile su se stepenice koje su vodile na gornji kat. Žena je povukla lanac i krenula prema drugom kraju gdje su prošle kroz vrata smještena pored stepenica i izašle na malo stražnje dvorište okruženo visokim zidovima susjednih kuća. U dvorištu se nalazilo malo drveno spremište. Žena se zaustavila i, pokazujući na spremište, objašnjavala nešto na onom čudnom jeziku. Janira je zaključila da bi trebala biti u spremištu, ali nije znala što napraviti i kako udovoljiti toj gospođi. Žena je skinula lanac s Janirinog vrata i ostavila je samu u dvorištu zatvorivši polugom vrata s druge strane. Dotaknula je vrat rukama i bacila pogled oko sebe. Dvorište je bilo veličine deset do petnaest Janirinih koraka i, zahvaljujući visokim zidovima, nepremostivo. Jedina građevina u dvorištu bilo je malo spremište, a pored njega se nalazio mali grm, nešto viši od spremišta, koji je jedini unosio dašak života u prostor.

Prišla je toj svojevrsnoj štali i vidjela da je u njoj već bilo nastanjeno par koza. Nikad joj se nisu sviđale koze zato što su imale čudne oči. Almik joj je jednom rekao da su koze zla bića, ali neophodna zbog mlijeka i sira. Sjela je pored ulaza u štalu u strahu da ne uznemiri životinje. Žudila je za majčinim toplim zagrljajem. Pitala se što se dogodilo s bratom i sestrom. Jesu li ih zajedno prodali? Sjetila se zakletve od prije par sati i molila se bogovima kako ju je naučila majka, da se što prije ponovno okuše.

Nerisa je osjetila kako joj se slama srce dok je silazila s

platforme. Ušavši u trgovinu, čvrsto je primila svoju prijateljicu u nesreći. Obje su gledale u muškarce koji su se nadmetali za njih. Po izlasku iz trgovine, skinuli su im okove i zavezali ih za zadnji dio kola punih amfora i spremnika. Muškarci su se popeli na kola vođena volovima i krenuli na put. Njih dvije će morati hodati.

Putovali su tri duga dana prema jugoistoku, cijelo vrijeme pješice, zaustavljajući se par puta na dan pored pojila za životinje koja su se nalazila na putu, kako bi se odmorili. Prošli su kroz nekoliko sela čiji su stanovnici uglavnom nezainteresirano gledali na dvije žene. U sumrak trećeg dana, popeli su se na mali brežuljak. Muškarci su se razveselili vidjevši s brežuljka ogromni vinograd koji je gotovo u potpunosti okruživao malu skupinu kuća zaštićenu kamenim zidinama. S visine su mogli vidjeti ljude koji su se nalazili unutar imanja. Životinje i ljudi obavljali su svoje zadatke čekajući kraj dana. Mala skupina počela se spuštati stazom prema kućama dok su muškarci živo razgovarali pokazujući prema vinogradu. Kleanta, kako je bilo ime ženi iz Grčke, obratila se šaptom Nerisi.

–Pričaju o onim vinogradima. Izgleda da su one kuće naše konačno odredište. Pretpostavljam da ćemo uskoro saznati što nas čeka.

–Ne izgledaju kao loši ljudi – odgovorila je Nerisa, iznenađena prvim riječima koje je njezina sugovornica izgovorila od početka putovanja-. Mislim da im trebaju ljudi za rad na zemlji; u tolikom vinogradu sigurno ima puno posla.

–Iznenađuješ me, Nerisa. Izgubila si roditelje, odvojili su te

od brata i sestre, postala si robinja, ali tvoj glas je čvrst i siguran.
– Kleanta ju je promatrala s divljenjem.

–Nisam tako snažna kako se čini. Otac nas je naučio da se uvijek ponašamo onako kako zahtijeva trenutak. Ne želim biti robinja i napraviti ću sve da se izvučem iz ove situacije i pronađem brata i sestru. U međuvremenu je najbolje ne opirati se i čekati pravu priliku. Ti bi trebala napraviti isto.

–Vratiti se? Gdje? Sigurna sam da me otac prodao kako bi otplatio dugove i nastavio igrati, a majka nije učinila ništa kako bi ga spriječila. Nemam se gdje vratiti, Nerisa. Pomirila sam se s tim. Kad su nas uveli u kola, shvatila sam koliko je bilo glupo očekivati da će otac doći po mene. Ostala sam sama. Nemam nikog osim rodbine s majčine strane koja živi na Rodosu.

–Imaš mene – rekla je Nerisa odlučnim glasom koji nije ostavljao mjesta sumnji-. Moju stariju sestru silovali su i ubili prije par tjedana, a ti si isto godišće kao i ona. Želim biti tvoja mlađa sestra. – Kleantine oči zasuzile su zbog Nerisinih riječi.

–Imaš devet godina, ali kad govoriš zvučiš starije od mene. Iznenađuje me tvoja staloženost. U redu, bit ću tvoja starija sestra. – Čvrsto su se primile za ruke dok su muškarci nastavljali voditi kola pričajući o svojim temama, nesvjesni razgovora koji su vodile djevojke.

Bili su blizu imanja kad su im se pridružila dva crna psa, koja su uzbuđeno mahala repovima. Za njima su do kola dotrčala dva dječaka.

–Zdravo, oče! – uzviknuli su dječaci u isti glas, obraćajući se

starijem od dvojice muškaraca. Tamnopusi i živahni, Nerisa je zaključila da mlađi ima oko deset godina, a stariji oko petnaest. Kleanta joj je šapatom prevodila razgovor.

–Zdravo, sinovi moji. Kakva je situacija ovdje? – Muškarac se smiješio dok je vodio kola prema ulazu.

–Odlična – odgovorio je stariji dječak-. Svi zadaci izvršeni su prema tvojim uputama, a i pripreme za proslavu su pri kraju.

– Vrlo dobro! Odite potražiti majku i sestru dok nas dvojica odvežemo konje. – Dječaci su otrčali do glavne kuće dok su kola skrenula na lijevo u konjušnicu koja se nalazila unutar imanja. Bilo je to veliko imanje, veliko gotovo kao Nerisino selo. Utvrđena unutrašnjost imala je desetak građevina. Konjušnice su zauzimalle trećinu cijelog prostora. Dvije dvokatne građevine, smještene u sredini imanja, dominirale su kompleksom. Sigurno se radilo o odajama gospodara imanja. S desne strane nalazile su se jednostavnije jednokatne građevine za koje je Nerisa zaključila da su namijenjene radnicima i robovima.

Jedan od radnika otvorio je vrata konjušnice kako bi mogli ući. Muškarci su sišli s kola i ostavili konje u njihovim pregradama. Zatim su krenuli prema izlazu iz konjušnice i ostavili Kleantu i Nerisu zavezane za stražnju stanu kola, kao da su bile dio vozila.

–Zdravo, dušo! Nedostajala si mi. – Stariji muškarac čvrsto je zagrlio ženu koja se upravo pojavila. Drugi muškarac zacrvenio se ugledavši mlađu ženu koja im se pridružila.

–Pozdravi svoju buduću ženu, ne budi sramežljiv – stariji

čovjek obratio se svom putnom drugu, pokazujući mu da se približi djevojci.

–Zdravo, Tera! Mislio sam da putovanju nikad neće doći kraj.

– Pogledali su jedno drugo u oči i zacrvenjeli se, držeći se na pristojnoj udaljenosti. Glasan smijeh vratio ih je u stvarnost.

–Kćeri, budući zete, donio sam vam darove za vaše skoro vjenčanje. Namignuo je drugom muškarcu i krenuo prema Nerisi i Kleanti.

–Ovo je dio miraza, dvije robinje koje će ti, kćeri, pomagati u kući kako bi ti mogla posvetiti sve svoje vrijeme mužu i mojim budućim unucima. – Kleanta i Nerisa pogledale su se ne trebajući prijevod. Bile su dio djevojčinog miraza.

V

Podnevno sunce pržilo je iznad tirske luke. Brodovi puni egzotičnih proizvoda isplovljavali su prema svim trgovačkim mjestima na Mediteranu dok su u luku pristizali brodovi s proizvodima različitih kultura koje su obitavale na obalnom području Mediterana od istoka prema zapadu. Prošle su već dvije godine otkad su Rimljani, sve bliži ostvarivanju hegemonije nad Mare Nostrumom, osvojili obalni grad Agriento. Prošle su i dvije godine otkad su Teopuli odvedeni u roblje. Dvije godine tijekom kojih je Almik, sad dvanaestogodišnjak, postao Samos, jedan od brojnih robova u kući bogatog tirkog trgovca Abte.

–Konačno je stigao brod! Samose, uzmi opremu i kreni raditi.

–Evo, idem, Aylose! Moram još samo uzeti popis proizvoda.

–Idemo, Samose! Posao mora biti završen do kraja dana.

Dječak je uzeo liste proizvoda koji su trebali doći s brodom, preklopni stol, mali stolac i pribor za pisanje te krenuo za Aylosom. Izašli su iz skladišta koje se nalazilo ispred luke i ubrzanim korakom krenuli prema pristaništu. Mornari s velikog teretnog broda upravo su izvlačili užad za privezivanje. Jedro je već bilo zatvoreno, a pomutnja na palubi značila je skoro iskrcavanje dobara. Samos je rastvorio stolić pored pristaništa i sjeo na mali stolac, pripremajući pribor kako bi mogao započeti s popisivanjem pristiglih dobara.

Kad su tek stigli u Abtinu kuću, Naksos i Samos razmišljali

su jedino o bijegu i povratku obiteljima. Obojica su pričali grčki zbog čega ih je, poslije su saznali, Aylos izabrao za rad u luci. Kad su se konačno smjestili u dio kuće namijenjen robovima, njihov nadzornik saznao je da Samos zna i pisati grčki zbog čega ih je za par dana Aylos poslao da zajedno rade u skladištima. Samos je bio zadužen za kontrolu i popisivanje robe koja je dolazila i odlazila iz Abtinih skladišta, dok je Naksos pomagao u skladištenju tereta.

Tijekom te dvije godine, između Samosa i Naksosa razvilo se snažno prijateljstvo koje je nastalo zahvaljujući tome što su govorili isti jezik u stranom svijetu. Uskoro je Samos, tijekom par slobodnih sati koje su imali na raspolaganju tijekom dana, počeo Naksosa učiti grčku abecedu, dok su obojica učila fenički jezik koji se ovdje koristio.

U prvim tjednima nakon dolaska bili su cijelo vrijeme zatvoreni u kući pod budnim okom Aylosa i drugih robova. Imali su priliku vidjeti kako se kažnjava pokušaj bijega u Tiru. Jedan rob, koji je radio u luci i kojeg su imali priliku vidjeti par puta, uspio je nasamariti čuvaru pobjeći i izaći iz grada. Gradska straža krenula je u potjeru koristeći ogromne pse koji su, po pronalasku, rastrgali roba na komade. Ostaci roba donešeni su natrag u Abtinu kuću i izloženi par dana u dvorište gdje su se nalazili robovi kao upozorenje. Dječaci su odlučili neko vrijeme odgoditi planove o bijegu i prilagoditi se novonastaloj situaciji.

Nakon pola godine, dječaci su se već dobro služili feničkim jezikom. Aylos ih je držao na oku bez prestanka i kad je shvatio

da Naksos također piše grčki, postavio ga je i njega za pisara u luci, stvorivši tako od dvojice dječaka tim. Dok je jedan pratio ulazak robe u skladište, drugi je pratio izlazak. Kao i svi Abtini robovi, dječaci su bili pod stalnim nadzorom upravitelja, ali su uskoro dobili određene privilegije poput bolje hrane i manje fizičkog napora što im je, bez obzira na ropstvo, poboljšavalo kvalitetu života.

–Kako ide iskrcaj, Samose? – dječak se iznenadio kad je čuo poznati glas iza leđa. Stari Abta nije imao običaj osobno nazočiti iskrcaju dobara.

–Gospodaru. – Samos se naklonio kako su ga naučili-. Roba je kvalitetna i na broju; i cedrovina i tarteško srebro koje smo već zaprimili odlične su kvalitete. Uskoro ćemo završiti s iskrcajem i krenuti s ukrcanjem dobara koji se vraćaju s brodom.

–U redu. Kad završiš s iskrcajem, želim te vidjeti u svojim odajama. Aylos će ti pokazati gdje se nalaze. – Trgovac je otišao do dijela gdje su se nalazila kola i iskusnim okom pregledao cedrovinu koju su nosači slagali na njih; dvadesetak robova slagalo je trupce na kola pod budnim okom više naglednika, među kojima je bio i Aylos. Stajao je duže vrijeme promatrajući svoje robove da bi iznenada, bez da je ikog pozdravio, krenuo prema skladištima.

Iskrcaj broda trajao je nešto duže od predviđenog, ali je završen bez problema. Samos je zapečatio popis primljenih dobara pečatom kuće Abta, koji se sastojao od bika pognute glave spremnog na juriš za velikim suncem iznad buta.

Pospremio je pribor i zaputio se prema skladištu gdje je Naksos provjerio dobra koja mu je Samos poslao i u isto vrijeme pripremio listu dobara za ukrcaj na brod. Imali su na raspolaganju malo vremena za odmor dok se vršila priprema dobara za ukrcaj.

–Jeli gospodar Abta prošao ovuda? – Naksos je znatiželjno pogledao Samosa.

–Da, došao je provjeriti težinu srebra kojeg si iskrcao. Otvorili smo kovčege, izmjerili težinu srebra, vratili ga i ponovno zatvorili kovčege koje je on uz pratnju odnio u kuću. Zašto pitaš?

–Rekao mi je da dođem u njegove odaje nakon što završim s iskrcavanjem robe. Uznemiren sam jer ne znam čime sam ga mogao naljutiti.

–Zašto misliš da je ljut na tebe?

–Nakseose, ovdje smo već dvije godine. Kad si ga vidio da je pozvao nekog od nas u svoje odaje?

–Možda su mu se promijenile sklonosti. – šalio se Naksos lascivno se cereći-. Možda mu se više ne sviđaju djevojčice pa je odlučio krenuti u drugom smjeru.

–Ne budi blesav! Na to nisam ni pomislio. – Samos se uozbiljio-. Mislim da je naš posao preopasan.

–Ne pričaj gluposti, Samose. Koliko opasno može biti popisivanje?

–Jako! Što misliš što bi ti se dogodilo da si izbrojao sto talenata srebra, a bilo je samo devedeset i devet? Ili da napišeš da iz skladišta izlazi pedeset amfora vina, a zapravo izlazi više

od napisanog? Nemoj misliti da je naš posao lak. Možda nije fizički naporan, ali na leđima nosimo veliku odgovornost i ako pogriješimo, ne sumnjam da će nas Aylos ili Abta poslužiti kao hranu svinjama. Zato i spavamo i jedemo bolje od većine.

–Možda si u pravu, brate, ali znaš da se nemaš čega bojati. Znaš da ni Abta ni Aylos ne sumnjaju u tvoje poštenje. Sigurno je nešto drugo u pitanju. Možda te oslobodi.

–Abta da oslobodi nekoga? Glupost! Nikad nisam upoznao nekog tako škrtog poput njega.

Teret je bio spreman za prijevoz od skladišta do broda i ovaj je put Naksos pripremio pribor kako bi nadzirao prijenos i ukrcaj. Zagrlili su se i Naksos je otišao s kolima punim amfora sa žitaricama i štavljenih koža prema pristaništu.

Samos je još jednom provjerio pristigli teret, osim srebra kojeg je Abta već odnio. Potvrdio je da je sve bilo u redu i pričekao da dođe Aylos kako bi ga otpratio kući.

–Jesi li završio s pregledom tereta? – iznenadio ga je upraviteljev glas iza leđa.

–Da, Aylose, završio sam. Jedino nisam mogao provjeriti srebro; ostalo je pregledano zajedno s upraviteljem skladišta.

–Bez brige, Naksos je već pregledao srebro. Moramo se vratiti u kuću prije sumraka.

Pozdravili su se s upraviteljem skladišta i krenuli put Abtine kuće.

–Moram te nešto pitati – uzviknuo je nervozno Samos.

–Možeš me pitati, ali ne znam odgovor.

–Kako znaš što te želim pitati?

–Ne znam što gospodar Abta želi od tebe. Smatram da se ne trebaš brinuti jer bi moja leđa već znala da ti je Abta imao nešto loše za reći. –Upravitelj je učinio pokret imitirajući udarac bičem, kao i uvijek s osmijehom na licu. Samos se sjetio prvih udaraca bičem koje je dobio onaj dan kad su ih kupili. S vremenom se upravitelj pokazao vjernim gospodarevim slugom i strogim braniteljem discipline među robovima. Bio je jedan od trojice upravitelja koji su ih nadzirali. Aylos je bio zadužen za nadziranje lučkih robova koji su obavljali poslove direktno za gospodara. Druga dvojica bila su zadužena za nadzor kućnih robova i nadzor robova na imanjima van Tira. Abta i njegov sin Abten uglavnom su se obraćali isključivo upraviteljima. Otac je nadzirao luku i kuću, dok je sin nadzirao imanja u unutrašnjosti.

Nastavili su hodati ulicama grada te su, prošavši šareni i natrpani glavni trg, ušli u uličicu koja je završavala u dvorištu kuće. Kad je prošao kroz ista vrata kroz koja je ušao kad je prvi put došao tamo, Samosu su navrle u glavu slike iz prošlosti. Sjetio se kad mu je gospodar promijenio ime te zakletve koju su napravili on i sestre taj dan.

–Pričekaj ovdje u vrtu. Gospodar će brzo doći. I ne zaboravi da ne smiješ njuškati okolo; gospodar ima oči svugdje. – Aylos se oprostio od njega i nestao iza jednih od sporednih vrata.

Samos je iskoristio vrijeme za promatranje lijepih stabala naranče u voćnjaku. Proljeće je polako stizalo u taj kutak svijeta te su cvjetovi naranče ispuštali mirise u Abtino dvorište,

stvarajući idiličnu atmosferu. Samo je jednom bio u ovom voćnjaku, ali boravak ovdje uzrokovao je navalu sjećanja zatomljenih monotonijom njegove svakodnevice. Almik se sjetio sestara koje su se igrale u špilji pored plaže, smijući se dok su skidale pijesak sa školjki; ribarenja s ocem te dana kad ih je Zamar zarobio i Telma tragično umrla. Tuga i bol zbog tih dana u potpunosti su mu zavladaile srcem. Suze samo što mu nisu potekle niz lice kad je iznenada čuo zvuk iza leđa.

–Vidim da si vrlo brzo završio s obradom dobara. –Abta mu se približavao s leđa. Siguran i ležeran ton njegovog glasa bio je u skladu s njegovom bogatom odjećom, dajući mu prinčevsko držanje.

–Tako je, moj gospodaru – Samos je nesigurno odgovorio misleći da je Abta pročitao njegove misli.

–Sigurno se pitaš zašto sam poslao po tebe.– Abta je uživao gledajući tjeskobu na dječakovom licu.

–Što god Vi odlučite, bit će ispravno, gospodine – odgovorio je Samos, koje je Aylos temeljito podučio.

–Kao što već znaš, većina mojih lučkih robova priča grčki jezik. Potrebna mi je osoba od povjerenja koja bi nadgledala sve moje transakcije. Dosad je tu zadaću obavljao moj osobni rob, Grk Polirije. Pratio me na sve moje poslovne sastanke u Tir i na poneko drugo putovanje. – Samos je sumnjičavo slušao. Poznavao je starog Polirija, mršavog i niskog roba, vrlo rezerviranog, koji je često pratio Abtu u posjetima luci i s kojim je tu i tamo razmijenio riječ-. E pa, Polirije je danas umro, a

da mi se nije udostojio to najaviti – rekao je Abta prijekornim tonom.

–Žao mi je, gospodine.– Samos se sjetio da danima već nije vidio Polirija tijekom Abtinog obilaska luke.

–Meni još i više jer sam ostao bez knjigovođe. Ti ćeš ga zamijeniti.–Samos nije mogao vjerovati svojim ušima-. Znam da savršeno pričaš i pišeš grčki jezik, da si otkad sam te kupio naučio fenički te da ga se čak usuđuješ i pisati.– Dječak se zacrvnio saznajući da je dobro čuvana tajna ipak otkrivena-. Iznenaden? – Samos se sjetio Aylosovog upozorenja da gospodar ima svugdje oči.

–Da, gospodine – potvrdio je još uvijek gledajući u pod-. Naučio sam ponešto pisati na feničkom jeziku.

–U redu, od večeras živiš u odajama upravitelja. Tijekom sljedećih mjeseci primat ćeš lekcije kako bi naučio točno govoriti i pisati fenički, a uz to moraš naučiti govoriti i pisati latinski i egipatski, jezike bitne za moje poslove. Odsad nadalje imat ćeš iste odgovornosti kao i upravitelji; ako neki rob ne učini što mu narediš, moraš ga odmah kazniti po pravilima. Ako robovi koji su pod tvojim nadzorom ne budu obavljali svoje zadaće, ti ćeš prvi biti kažnjen na odgovarajući način.

–Ali, gospodine, imam samo dvanaest godina – pokušao se usprotiviti dječak.

–Još i bolje jer ćeš moći dobiti dobro obrazovanje bez loših utjecaja. Polirije je rođen u ovoj kući u ropstvu i preuzeo je ovu zadaću sa samo jedanaest godina, a od tad je prošlo već

dosta vremena. Bio je očev omiljeni rob zadužen za vođenje knjiga, i kad sam ja, prije više od petnaest godina, došao na očevo mjesto, već je savršeno radio svoj posao. Naravno da isto očekujem i od tebe. Sad možeš izaći istim putem kojim si i došao; Aylos te čeka vani kako bi ti dao upute za sutra. – Samos je ponizno pozdravio gospodara i nestao iza vrata. Aylos je čekao na dvorištu te mu čestitao na nečemu što većina robova smatra svojevrsnim usponom u hijerarhiji unutar kuće. Detaljno mu je objasnio njegova nova zaduženja. Otkrio mu je da je ušao u krug omiljenih Abtinih robova što je značilo imati pristup luksuzima teško zamislivim mnogim slobodnim ljudima. Također ga je upozorio na moguće probleme s drugim robovima koji su priželjkivali to mjesto.

Kad se Samos vratio u svoje dotadašnje odaje ispričao je prijatelju što se dogodilo. Naksosu nije bilo jasno zašto Samosa premještaju u druge odaje; promjena u Samosovom statusu unutar kuće značila je i udaljavanje između njih dvojice jer će se odsad moći vidjeti samo kada gospodar posjeti skladišta. Osim toga, nije shvaćao kako je Abta izabrao Samosa kad je on bio stariji. Almik je strpljivo pokušao objasniti da nije imao nikakvog utjecaja na gospodarevu odluku i da je i dalje rob kao i on. Aylos je čekao na dvorištu pa se razgovor nije smio više dužiti; snažno su se zagrlili, ali tu noć, bez da su dječaci bili toga svjesni, njihovo prijateljstvo počelo je kopnjeti, a da nijedan od njih nije mogao predvidjeti buduće posljedice.

Snažan udarac bacio je Teru na pod. Metalni okus mlake krvi

tekao joj je u grlo dok joj je tanki mlaz krvi curio s donje usnice, koju je tijekom pada zagrizla zubima, razrezavši mekano meso. Tera je jecajući preklinjala dok su vriskovi njezinog napadača odjekivali po cijeloj kući. Beba, koja je do tog trenutka spavala u svojoj koljevci, naglo se probudila i počela plakati.

–Ljubavi, molim te. Kunem ti se da se neće ponoviti. – Napadač ju je prezirno gledao dok mu je krv ključala u unutrašnjosti. Nije se zaustavio već je napravio korak unatrag kako bi dobio zamah i snažno je udario nogom u trbuh.

–Kurvo! – uzviknuo je suprug-. Rekao sam ti da nipošto ne izlaziš iz kuće! – Tera se na podu previjala od boli dok je rukama pokušavala zaštititi tijelo. Sve jači krikovi djeteta ispunjavali su sobu.

–Klidio, preklinjem te, ne tuci me više – molba je izazvala cerek kod njezinog voljenog koji joj je nastavio dijeliti udarac za udarcem, izmjenjujući zatvorenu šaku i nogu.

–Dosta! – Kleanta je uletjela u sobu pokušavajući prekinuti scenu-. Zaustavite se, gospodaru, ubit ćete je! – Klidio se okrenuo prema njoj. Žile na glavi su mu toliko nabrekle da je izgledao kao da će svakog trenutka eksplodirati. Sad mu je ova glupa i nametljiva robinja pokušala govoriti kako bi se trebao ponašati.

–Dolazi ovamo! – primio je robinju za ruku i rastrgao joj tuniku. Njezino vitko tijelo bilo je razgoličeno, a njezine uzdignute i nježne grudi tresle su se od naprezanja. Gospodar se prvo zagledao u njih, a zatim spustio pogled prema robinjinom

spolovilu. Kleanta je slobodnom rukom brzo pokušala prekriti svoju golotinju. Tera je iskoristila priliku kako bi se povukla u kut sobe dok je beba i dalje neutješno plakala. Klidio je odvuкао Kleantu prema krevetu. Djevojka je shvatila gospodareve namjere i počela se boriti svim snagama.

–Kad si već tu, dat ću ti ono po što si došla. – Djevojka je pokušala pobjeći, ali bilo je gotovo nemoguće osloboditi se gospodarevog snažnog stiska.

–Pustite me, gospodine! –Obuzela ju je panika te je počela vikati.

–Zašuti više, glupačo! – Muškarac ju je prikovao za krevet i mogla je vidjeti kao mu se nadimlje ud-. Požalit ćeš što si se umiješala.

–Klidio, ostavi je na miru, tako ti bogova! – muškarac je čuo ženino zapomaganje, ali nije želio pustiti zatočenicu koju je već dugo vremena priželjkivao posjedovati, a sad se stvorila savršena prilika. Klenata se opet pokušala oteti te je ogrebala gospodara po ruci. Gospodar joj je opalio snažnu pljusku i okrenuo je na trbuh kako bi ušao u nju onako kako zaslužuje.

Nerisa je, čuvši gospodaričine vriskove, krenula za Kleantom. Došla je u trenutku kad ju je bacio na pod i ostala kao ukopana na ulazu kad je Kleanta ušla. Nijemo je promatrala scenu. Već su prije gledale gospodara kako tuče gospodaricu, ali nikad na takav način. Kad je vidjela da će gospodar silovati Kleantu, probudila se iz otupjelosti i krenula prema njemu. Kleanta je ležala na trbuhu s pola tijela na krevetu, dok je gospodar, koji si je spustio

odjeću, bio pognut nad njom spreman za penetraciju. Nerisa je uzela stolčić i svom snagom udarila gospodara po glavi.

–Ubila si ga – šapnula je uznemireno Tera, u strahu da će njezin muž ponovno ustati. Nerisa je, poput okamenjene osobe, uklipljeno stajala pored nepomičnog gospodarevog tijela. Kleanta se okrenula na vrijeme da vidi kako se Klidio ruši na pod. Obrisala je rukom suze i pokušala posložiti posljednje događaje u glavi, s obzirom da je bila okrenuta leđima kad je Nerisa napala gospodara. Tera je bolno ustala i pokušala smiriti sina koji je neutješno plakao. Nerisa je bacila stolčić i kleknula kako bi provjerila je li gospodar živ.

–Je li mrtav? – upitala je Kleanta, dok si je namještala odjeću, bojeći se odgovora.

–Još uvijek diše, samo je u nesvijesti. – pogledala je prema Teri koja je i dalje tješila sina.

–Probudit će se i ubiti vas. Morate otići.– Robinje su se međusobno pogledale.

–Gospodarice, kad se gospodar probudi, htjet će nas sve tri ubiti. Danas vas je skoro ubio – Kleanta je ponovno prepoznala čvrst Nerisin glas, istog tona kao i onda kad su ih kupili prije par godina.

–Ne poznajete ga. Imao je težak dan, ali on zapravo nije takav. On je dobar i ne bi nikome naudio. Kad se probudi, proći će ga ljutnja. Ja sam kriva jer sam izašla prošetati po vinogradu.

–Gospodarice – ovaj put joj se i Kleanta obratila čvrstim glasom-. Gospodar već duže vrijeme ima teške dane. U početku

je samo vikao i vrijeđao, a potom su došle pljuske; svaki put je bilo sve gore i da nisam ušla, možda ne biste više bili s nama. – Nerisa je potvrdno kimnula glavom-. Idemo sve tri, gospodarice. Mi smo Vaše robinje; ne pripadamo Vašem mužu.– Pogledala je nepomičnog gospodara prijezirnim pogledom.

–Zar ne vidite da nemam snage ići igdje? Moji roditelji i braća umrli su od bolesti prošle godine. Nemam druge obitelji i on je sad gospodar moje sudbine.

–Zašto? Da vas udara i ubije ili nas siluje kad god poželi?– ovaj put joj se obratila Nerisa-. Moju stariju sestru isto su silovali, a zatim je i ubili. Bježmo! Ne znam gdje ćemo otići, ali imamo prednost pred njim.

–Možda bismo mogli otići na jug, u Joppu, gdje živi rođakinja moje majke. Možda bi nas prihvatila – popustila je konačno Tera, grleći sina.

–Ne gubimo vrijeme – ustrajala je Nerisa-. Svežimo gospodara kako nas ne bi mogao slijediti i odsedlajmo konje.

Dvije robinje svezale su i začepile usta onesviještenom gospodararu. Tera je prikupila nešto dječje odjeće i sve tri su izašle iz sobe zaključavši vrata izvana. Tera je poslugu, koja se u tom trenutku nalazila blizu kuće, poslala u polje pod izlikom da im je tamo potrebna pomoć. Žene su same brzo prikupile nešto hrane i odjeće. Nerisa je privezala konje za kola, stavile su u njih stvari koje su spremile i s djetetom krenule put Joppe.

Samos je već par mjeseci vodio Abtine knjige i već se u potpunosti navikao na dnevnu rutinu. Nešto prije zore trebao je

ustati i temeljito se oprati. Više nije nosio prljavu i istrošenu odjeću koju je koristio od dolaska u Tir već je dobijao novu odjeću početkom svakog godišnjeg doba. Abta je inzistirao na temeljitoj čistoći svih robova koji su radili u njegovim privatnim odajama. Doručkovao je u glavnoj kuhinji zajedno s drugim kućnim robovima. Zatim se, točno u zoru, zaputio u gospodarev ured gdje je strpljivo čekao njegov dolazak. Pregledavali su skladišni inventar, te ponude i narudžbe koje su im pristizale, a Samos je bio zadužen za popisivanje svih transakcija od prethodnog dana kako bi se mogla napraviti usporedba s prijašnjim danima. Ovaj zadatak redovito mu je oduzimao dobar dio jutra. Po završetku administrativnih zadataka, pratio je Abtu, uvijek par koraka iza, u posjet trgovcima partnerima, zapisujući sve potrebne podatke. U podne su se uvijek vraćali kući i dok je Abta jeo u svojim odajama, Samos je odlazio u kuhinju gdje ga je čekalo toplo jelo. Poslije jela i sve do večeri, Samos se nalazio s učiteljem koji mu je davao lekcije iz aritmetike, grčkog, latinskog, egipatskog i feničkog jezika. S vremenom su se lekcije iz grčkog i feničkog prorijedile jer je Samos bio nadaren za učenje jezika. Na egipatskom i latinskom već je mogao voditi razgovore s određenom vještinom, a najviše ga je mučilo pisanje egipatskog pisma, koje je već bilo zastarjelo i sporo se pisalo za razliku od grčkog i latinskog.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.